

**DEVLET KONSERVATUVARLARI TÜRK SANAT MÜZİĞİ
BÖLÜMLERİNDEKİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİNİN İÇERİK
VE YÖNTEM OLARAK İNCELENMESİ (AFYON KOCATEPE
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

Batuhan ATAÇ
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Yıldırım AKTAŞ
Temmuz, 2024
Afyonkarahisar

T.C
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEVLET KONSERVATUVARLARI TÜRK SANAT
MÜZİĞİ BÖLÜMLERİNDEKİ SES EĞİTİMİ VE SES
TEKNİĞİ DERSLERİNİN İÇERİK VE YÖNTEM OLARAK
İNCELENMESİ (AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ)

Hazırlayan
Batuhan ATAÇ

Danışman
Doç. Yıldırım AKTAŞ

AFYONKARAHİSAR 2024

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Devlet Konservatuvarları Türk Sanat Müziği Bölümlerindeki Ses Eğitimi ve Ses Tekniği Derslerinin İçerik ve Yöntem Olarak İncelenmesi (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/07/2024

İmza

Batuhan ATAÇ

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Batuhan ATAÇ
	Numarası	21065110
	Anasanat Dalı	Müzik
	Programı	Müzik
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Devlet Konservatuvarları Türk Sanat Müziği Bölümlerindeki Ses Eğitimi ve Ses Tekniği Derslerinin İçerik ve Yöntem Olarak İncelenmesi (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)	
Tez Savunma Sınav Tarihi	19.07.2024	
Tez Savunma Sınav Saati	13:00	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE

MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğüne kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

DEVLET KONSERVATUVARLARI TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMLERİNDEKİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİNİN İÇERİK VE YÖNTEM OLARAK İNCELENMESİ (AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Batuhan ATAÇ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Temmuz, 2024

Danışman: Doç. Yıldırım AKTAŞ

Bu tez çalışmasında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü Ses Eğitimi Anasanat Dalında verilen Ses Eğitimi ve Ses Tekniği derslerinin içerikleri ve yöntemleri incelenmiştir. Ses eğitimi ve Ses tekniğinin tarihsel gelişimini, Afyon Kocatepe Üniversitesi örneğinde ele almıştır. Ses eğitimi dersi köklü bir geçmişe sahipken, ses tekniği dersi mesleki olarak daha yeni bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada Ses Eğitimi ve Ses Tekniği derslerinin içerik, öğretim programları, yöntem ve uygulama yönünden incelenmesi amaçlanmıştır. Ses eğitimi ve Ses tekniği dersleri, öğrencilerin solistlik icra yeteneklerinin artırılması, ses kullanma becerilerinin geliştirilmesi ve geleneksel Türk müziği okuyuş üslubuna pozitif katkılar sunması açısından önemlidir. Ayrıca bu derslerin, öğrencilerin ses becerilerini kademeli olarak geliştirmelerine olanak tanıyan sekiz dönemlik bir yapı içinde verilmesi, kapsamlı bir öğrenme süreci sağlamaktadır. Araştırma, betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilmiş olup, konuyla ilgili kaynak taraması ve alan uzmanlarıyla yapılan görüşmelere dayanmaktadır. Çalışmanın bulguları hem müzik eğitimi alan öğrencilere hem de bu alanda çalışan profesyonellere önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Sanat Müziği, Ses Eğitimi, Ses Tekniği, Öğretim Programı

ABSTRACT

INVESTIGATION OF VOICE EDUCATION AND VOICE TECHNIQUE COURSES IN TURKISH MUSIC DEPARTMENTS OF STATE CONSERVATORIES AS CONTENT AND METHOD (AFYON KOCATEPE UNIVERSITY EXAMPLE)

Batuhan ATAÇ

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

July, 2024

Advisor: Assoc. Prof. Yıldırım AKTAŞ

In this thesis study, the contents and methods of the Vocal Training and Voice Technique courses offered in the Turkish Art Music Department at Afyon Kocatepe University State Conservatory have been examined. The historical development of vocal training and voice techniques has been addressed with a focus on the example of Afyon Kocatepe University. While the vocal training course has a deep-rooted history, the voice technique course is considered a relatively new concept professionally. The study aims to examine the contents, curricula, methods, and practices of the Vocal Training and Voice Technique courses. These courses are significant in enhancing students' solo performance abilities, improving their vocal skills, and positively contributing to the traditional Turkish music singing style. Additionally, the provision of these courses within an eight-semester structure, allowing for a gradual development of students' vocal skills, provides a comprehensive learning process. The research has been conducted using the descriptive survey model, based on literature review and interviews with field experts. The findings of the study aim to offer significant contributions to students studying music education as well as professionals working in this field.

Key Words: Turkish Classical Music, Voice Training, Voice Technique, Curriculum

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü'nde verilen Ses Eğitimi ve Ses Tekniği derslerinin içerik ve yöntemlerini detaylı bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Türk Sanat Müziği, derin kültürel kökleri ve kendine has melodik yapısıyla ülkemizin zengin müzik mirasının önemli bir parçasıdır. Bu mirası geleceğe taşımak ve gelecek nesillere en doğru şekilde aktarmak, müzik eğitimi alanında yapılacak titiz araştırmalarla mümkündür.

Tez çalışmam boyunca bana destek olan ve kıymetli bilgilerini benimle paylaşıp esirgemeyen, her konuda manevi desteğini üzerimde hissettiren değerli danışmanım Doç. Yıldırım AKTAŞ' a teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans dönemim boyunca bana desteklerini sunan, güzel kalbi ve sevgisiyle benim her zaman yanımda olan hayat arkadaşım Ayşe Nur KARA' ya teşekkür ederim. Ayrıca, tezin her aşamasında bana rehberlik eden ve desteklerini esirgemeyen Sayın Öğr. Gör. R. Semih ŞENYAYLA hocama, Arş. Gör. Mustafa GÜRSOY' a ve Arş. Gör. İbrahim ÇELİK' e teşekkür ederim.

Çalışmam süresince beni cesaretlendiren, motive eden ve her daim yanımda olan aileme ve arkadaşlarıma da minnettarım. Onların desteği olmadan bu çalışmayı tamamlamak mümkün olmazdı.

Bu çalışmanın, Türk Sanat Müziği eğitimi alan öğrencilere, müzik eğitimi profesyonellerine ve bu alanda araştırma yapacak akademisyenlere faydalı olmasını temenni ediyorum.

Batuhan ATAÇ

2024, AFYONKARAHİSAR

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

1. PROBLEM.....	3
1.1. ALT PROBLEMLER.....	3
1.1.1. Birinci Alt Problem	3
1.1.2. İkinci Alt Problem	3
2. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
4. SAYILTILAR	3
5. TEZİN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI.....	4
6. YÖNTEM	4

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ

1. TARİHSEL GELİŞİMİ	5
2. BESTECİLİK, İCRA VE EĞİTİM	6
1.1. BESTECİLİK	6
1.2. İCRA.....	6
1.3. EĞİTİM	6
1.3.1. Meşk Sistemi....	7
1.4. MAKAMSAL YAPI	8
1.5. USÜL.....	8
1.6. FORM.....	9

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SESİN ANATOMİSİ

1. SES NEDİR	11
2. İNSANDA SES.....	14
2.1.1. Yankı Cihazı (Rezonatör)-Reflektör.....	25
2.1.2. Rezonans Sağlayan Oluşumlar.....	25

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MÜFREDATTAKİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİ

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME DAİR BULGULAR	27
1.1. EĞİTİMİN TANIMI	27
1.2. SES EĞİTİMİ DERSİ İÇERİĞİ VE TANIMI	27
1.3. TEKNİĞİN TANIMI	29
2. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİ.....	30
2.1. İKİNCİ ALT PROBLEME DAİR BULGULAR	31
2.1.1. Glissando	31
2.1.2. Dini Eserler	31
2.1.3. Ladini Eserler... ..	31
2.1.4. Triyole.....	32
2.1.5. Serbest Eserler.	32
2.1.6. Ah ile Başlayan Eserler	32
2.1.7. Of ile Başlayan Eserler	32
2.1.8. 9/8 Usulünde Yazılmış Ah'lı Eserler	32
2.1.9. Değişken Usullü Eserler	32
2.1.10. Terennümlü Eserler	33
2.1.11. Çarpmalı Eserler	33
2.1.12. Metronomu Hızlı Eserler	33
2.2. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİNDE KULLANILAN SEKİZ DÖNEMLİK MÜFREDAT, DERSİN ÖĞRETİM ELEMANININ GÖRÜŞLERİ VE DERSTE KULLANDIĞI ESERLER	33
2.2.1. Ses Eğitimi I Ders İçeriği	33
2.2.2. Ses Eğitimi II Ders İçeriği.....	39
2.2.3. Ses Eğitimi III Ders İçeriği	49
2.2.4. Ses Eğitimi IV Ders İçeriği	50
2.2.5. Ses Tekniği I Ders İçeriği.....	51
2.2.6. Ses Tekniği II Ders İçeriği	57
2.2.7. Ses Tekniği III Ders İçeriği.....	64
2.2.8. Ses Tekniği IV Ders İçeriği	65
1. SONUÇ	66
KAYNAKÇA.....	70

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ses Eğitimi I Dersi Müfredat ve İçerikleri	34
Tablo 2. Ses Eğitimi II Dersinin Müfredat Ve İçerikleri	39
Tablo 3. Ses Eğitimi III Dersi Müfredat ve İçerikleri.....	49
Tablo 4. Ses Eğitimi IV Dersinin Müfredat ve İçerikleri	50
Tablo 5. Ses Tekniği I Dersinin Müfredat ve İçerikleri.....	51
Tablo 6. Ses Tekniği II Dersinin Müfredat ve İçerikleri	57
Tablo 7. Ses Tekniği III Dersinin Müfredat ve İçerikleri	64
Tablo 8. Ses Tekniği IV Dersinin Müfredat ve İçerikleri.....	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ses Çatalı.....	12
Şekil 2. Ses Çatalının Gittikçe Sönen Titreşimleri.....	14
Şekil 3. Basit Harmonik Eğri	14
Şekil 4. Solunum Kasları ve Aygıtı.....	18
Şekil 5. Kaburga Kasları	18
Şekil 6. Karın Kasları	19
Şekil 7. Larinks Kıkırdakları Üstten Görünüş.....	21
Şekil 8. Larinks Eklemleri Üstten Görünüş	21
Şekil 9. Larinks-Hiyoid Kemigi, Ön Yandan Görünüşü	23
Şekil 10. Larinks Kasları, Yan-Arkadan Görünüşü	23
Şekil 11. Ses Tellerinin Derin Nefes Alırken Durumları Solunum Pozisyonu	24
Şekil 12. Ses Telleri Kapanmış Durumda Tonasyon Pozisyonu.....	24
Şekil 13. Fısıldama Pozisyonu	24
Şekil 14. Kûyinde Figanımla Acep Gulgule Yok Mu Eserinin Notası	35
Şekil 15. Ben Gibi Sana Aşık-I Üftade Bulunmaz Eserinin Notası	36
Şekil 16. Sende Gözden Çıkarıp El Gibi Tuttun Mu Beni Eserinin Notası	37
Şekil 17. Hastasın Zannım Vefa Mahzusunun Eserinin Notası	38
Şekil 18. Niçin Mahzun Bakarsın Sen Bana Öyle Eserinin Notası.....	40
Şekil 19. Ok Gibi Hublar Beni Eserinin Notası	41
Şekil 20. Ok Gibi Hublar Beni Eserinin 2. Sayfa Notası	42
Şekil 21. Kalacak Sanma Bu Çağın Eserinin Notası.....	43
Şekil 22. Ben Nar-I Aşka Hoş Yane Geldim Eserinin Notası.....	44
Şekil 23. Ah Cevri Yare Sabır Buldum Eserinin Notası	45
Şekil 24. Ne Doğan Güne Hükmüm Geçer Eserinin Notası	46
Şekil 25. Elem Geçer Dedik Amma Hakikat Öyle Değil Eserinin Notası	47
Şekil 26. Akşam Yine Gölgen Yine Gölgen Yine Akşam Eserinin Notası	48
Şekil 27. Bahçem Yine Sayende Serab Olmuş Eserinin Notası.....	52
Şekil 28. Hakisar Ettin Beni Eserinin Notası	53
Şekil 29. Hala Yaşıyor Kalbimin En Gizli Yerinde Eserinin Notası	54
Şekil 30. Artık Ne Siyah Gözlerinin Gölgesi Kaldı Eserinin Notası	55
Şekil 31. Ay Dalgalanırken Suların Oynak İzinde Eserinin Notası	56
Şekil 32. Bülbül Sesi Ah Oldu Eserinin Notası.....	58
Şekil 33. İndirip Yerlere Benden Kaçırıp Gözlerini Eserinin Notası.....	59

Şekil 34. Söndü Yadımda Akisler Gibi Her Aşkın Seheri Eserinin Notası	60
Şekil 35. Ah Kimin Meftunu Oldun Periruyım Eserinin Notası	61
Şekil 36. Ah Kimin Meftunu Oldun Periruyım Eserinin 2. Sayfası Notası	62
Şekil 37. Neşesi Hatıra Geldi Nigehi Dilberinin Eserinin Notası	63

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Vb: Ve benzeri

Yy: Yüzyıl

S: Sayfa

T.S.M.: Türk Sanat Müziği

GİRİŞ

Müzik eğitimi, sanatın değişik disiplinlerinde mühim bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, Devlet Konservatuvarları, müzik eğitimi mevzusunda öncü kurumlar içinde yer almaktadır. Türk Sanat Müziği, varlıklı kültürel geçmişi ve derin melodik yapısıyla mühim bir müzik türü olup, Devlet Konservatuvarları bünyesinde bu geleneği sürdürmek amacıyla Türk Sanat Müziği Bölümlerini barındırmaktadır.

Müzik, kültürümüzün mühim bir parçası olarak sanat dünyasında kilit bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Devlet Konservatuvarları, müzik eğitiminin mesleğe yönelik bir biçimde verilmesi mevzusunda öncü bir misyon üstlenmiştir. Özellikle Türk Sanat Müziği, varlıklı kültürel geçmişi ve kendine has melodik yapısıyla büyük bir kıymet taşıyan bir müzik türüdür ve bu geleneğin sürdürülmesi, Devlet Konservatuvarları bünyesindeki Türk Sanat Müziği Bölümleri vesilesiyle gerçekleşmektedir.

Bu tez, bilhassa Afyon Kocatepe Üniversitesi bünyesinde yer edinen Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi Anasanat Dalı Bölümü'nde sunulan Ses Eğitimi ve Ses Tekniği derslerinin içeriğini ve yöntemlerini ayrıntılı bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Müzik eğitimi, öğrencilere notaların ötesinde bir anlam katma sürecidir. Bu süreçte, öğrencilere sağlam bir temel ve ustalaşmış bir ses teknik eğitimi sunmak, sanatçıların kariyerlerinde eleştiri bir rol oynamaktadır.

Tez, Devlet Konservatuvarlarındaki Türk Sanat Müziği Bölümlerinin sunmuş olduğu ses eğitimi derslerini ele alarak, bu derslerin içerik ve şekillerinin niteliksel bir değerlendirmesini sunacaktır. Ses eğitimi, sanat müziği performansının temelini oluşturduğu için, bu çalışmanın hem öğrencilere aynı zamanda müzik eğitimi alanında çalışanlara katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Tezin genel amacını ve kapsamını tanıtmakla birlikte, Devlet Konservatuvarlarındaki Türk Sanat Müziği Bölümlerindeki ses eğitimi ve ses teknik derslerinin önemini vurgulayarak, çalışmanın bağlamını okuyucuya sunmaktadır. Tezin devamındaki bölümler, mevzunun literatür taraması, yöntem, bulgular ve neticelerini içerecektir.

Devlet Konservatuvarları, Türk Sanat Müziği Bölümleri aracılığıyla öğrencilere geniş bir repertuar sunarak, Türk müziği mirasını gelecek kuşaklara iktibas görevini üstlenmektedir. Bu bölümler, öğrencilere ancak notalardan öte, duygu ve ifadeyle yoğrulmuş bir sanat anlayışını benimsetmeyi amaçlar. Bu sürecin temel taşlarından biri

de Ses Eğitimi ve Ses Tekniğı dersleridir. Bu dersler, öğrencilere sağlam bir vokal temel ve ustalaşmış bir ses teknik eğitimi sunma misyonunu taşırlar. Bu misyon içerisinde Türk Sanat Müziğinin okuyuş üslubu, sunumu ve aktarımı seslere dayalı olarak yapılmakta. Bu okuyuş üslubuna da ses eğitimi ve ses tekniğı dersleri önemli bir fayda sağlamaktadır.

Bu tez, bilhassa Afyon Kocatepe Üniversitesi bünyesindeki Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziğı Bölümü'nde verilen Ses Eğitimi ve Ses Tekniğı derslerinin içeriğini ve tatbik yöntemlerini ayrıntılı bir biçimde incelemeyi hedeflemektedir. Müzik eğitimi, duygu dolu bir performans sergileme kabiliyeti kazandırmayı amaçlar. Bu süreçte, öğrencilere sağlam bir temel ve ustalaşmış bir ses teknik eğitimi sunmak, sanatçıların kariyerlerinde eleştiri bir rol oynamaktadır.

Tez, Devlet Konservatuvarlarındaki Türk Sanat Müziğı Bölümlerinin sunmuş olduğu ses eğitimi derslerini ele alarak, bu derslerin içerik ve tatbik şekillerinin niteliksel bir değerlendirmesini sağlayacaktır. Sanat müziğı performansının temelini meydana getiren ses eğitimi, bu çalışmanın odak noktasıdır. Bu çalışmanın hem öğrencilere aynı zamanda müzik eğitimi alanındaki profesyonellere katkı sağlaması hedeflenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

1. PROBLEM

Bu çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü'nde sunulan ses eğitimi ve ses tekniği derslerinin içerik ve yöntemlerini detaylı bir şekilde analiz ederek, öğrencilerin müzikal yeteneklerini geliştirmedeki etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.1. ALT PROBLEMLER

1.1.1. Birinci Alt Problem

Ses eğitimi dersinde kullanılan içerik ve yöntemler nelerdir?

1.1.2. İkinci Alt Problem

Ses tekniği dersinde kullanılan içerik ve yöntemler nelerdir?

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü Ses Eğitimi Ana sanat Dalı 4 yıllık eğitim müfredatında yer alan Ses Eğitim ve Ses Tekniği derslerinin içerik, yöntem ve uygulama yönünden incelenmesi amaçlanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çalışma konusu ve içeriği itibari ile Ses eğitimi ve Ses Tekniği ders içeriklerinin incelenmesi ve dersin uygulanmasında kullanılan mevcut yöntemlerin belirlenmesi, yorumculuğa katkılarının belirlenmesi, diğer mesleki derslere olan katılarının belirlenmesi, alana özgü yeni ve özgün bir çalışma olması, mesleki müzik eğitimi çalışmalarında kullanılabilirliğini güçlendirmesi, bakımından önemlidir.

4. SAYILTILAR

Bu Araştırmada;

- Türk Sanat Müziği alanındaki ses eğitimi çalışmalarının incelenmesi, farklı eğitim yöntemlerinin bu alanda varlığını göstermektedir.
- Ses eğitimi disiplinde kullanılan kavramlar, ilkelere ve yöntemlere, Türk Sanat Müziği sahasında da uygulanabilir niteliktedir.
- Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları, bilgi toplama sürecinde

yeterli ve güvenilir sonuçlar elde etmek için tasarlanmıştır.

- Belirlenen örneklem, ses eğitimi konusundaki çeşitlilikleri temsil edebilecek nitelikte seçilmiştir.
- İstatistiksel yöntemler, toplanan verilerin analizinde etkili bir çözümleme imkânı sunmaktadır.
- Araştırmaya katılan bireyler, görüşlerini samimi ve dürüst bir yaklaşımla ifade ederek sorulara içtenlikle yanıtlamışlardır.
- Araştırma araçları, alandaki bilgiye katkı sağlama potansiyeli taşıyarak bilimsel bir temele dayanmaktadır.

5. TEZİN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü Ses Eğitim Ana Sanat Dalı programında Ses Eğitim ve Ses Tekniği eğitmeninin verdiği bilgiler ve ders müfredatının içeriği ve Araştırmacının maddi olanakları ile sınırlandırılmıştır.

6. YÖNTEM

Araştırma, genel çerçevesi amacı ve yöntemi bakımından durum tespiti için tarama modelini esas alan betimsel bir çalışmadır. Konuyla ilgili kaynaklar taranmış ve belirlenmiş, kaynak taraması ve ilgili alanda yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda probleme uygun veri araçları seçilmiş, araştırmanın evren ve örnekleme belirlenmiş, konu ile ilgili uzman eğitimcilerin ile görüşmeler yapılmış, elde edilen verilerin yazılı ortama aktarılması düzenlenmesi yapılmış, Veriler düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ

1. TARİHSEL GELİŞİMİ

Türk Sanat Müziği'nde ses eğitimi, köklü bir tarihi geçmişe sahiptir ancak ses tekniği dersi için bu düşünülemez. Tamamen yeni bir ders olduğu için köklü bir geçmişe sahip değildir. Bu alandaki ilerlemeler, öğrencilere yönelik eğitim, repertuar seçimi ve sahne performansları üzerinde belirleyici olmuştur. Türk Sanat Müziği'nde ses eğitimi ve ses tekniği konusunun tarihsel gelişimi hakkında bazı önemli noktalar:

- **Klasik Türk Müziği Geleneği:** Osmanlı İmparatorluğu döneminde, müzik eğitimi sarayda ve bazı medrese-müzik okullarında büyük bir öneme sahipti. Hafız Hüseyin Sadettin Arel gibi ustalar, klasik Türk musikisinin temellerini atmış ve bu müziği öğrencilere aktarmışlardır.
- **Konservatuvarlar ve Modern Eğitim:** Türkiye'de müzik eğitimi, Cumhuriyet dönemiyle birlikte daha sistemli bir yapı kazandı. Ankara ve İstanbul'da kurulan devlet konservatuvarları, Türk Sanat Müziği'nde ses eğitimi ve ses tekniği konularında daha kurumsal bir yaklaşım sunmaya başladı.
- **Kural ve Kaideler:** Türk Sanat Müziği'nde kullanılan özel makamlar, usuller ve melodi yapısı, öğrencilere doğru nefes kontrolü, tonlama ve ifade yetenekleri kazandırmak adına önemli bir etkiye sahiptir.
- **Ünlü Kudemalar ve Eğitimciler:** Türk Sanat Müziği'nde ses eğitimi konusunda öne çıkan ünlü hocalar, kendi dönemlerinde birçok öğrenci yetiştirmiş ve bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirmiştir.
- **5. Modern Teknolojinin Katkısı:** Günümüzde, kayıt teknolojileri ve dijital medyanın ilerlemesi, öğrencilere ses analizi ve geri bildirim sağlama konusunda yeni imkanlar sunmaktadır. Bu da öğrencilerin ses tekniklerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine olanak tanır.

Türk Sanat Müziği'nde ses eğitimi ve ses tekniği, geçmişten günümüze sürekli bir evrim geçirmiş ve bu alandaki önemli gelişmelere öncülük etmiştir. Bu gelişmeler, Türk Sanat Müziği'nin zengin ve çeşitli ses dünyasını koruma ve geliştirme konusunda kilit bir rol oynamıştır.

2. BESTECİLİK, İCRA VE EĞİTİM

Türk Sanat Müziği, köklü bir geçmişe sahip olan ve Türk kültürünün önemli bir parçasını oluşturan bir müzik türüdür. Bu müziğin gelişimi ve sürekliliği, üç temel sac ayağı üzerine kuruludur: bestecilik, icra ve eğitim.

1.1. BESTECİLİK

9. yüzyılda başlayan ve günümüze kadar devam eden Türk sanat müziği, yıllar içerisinde pek çok besteci yetiştirmiş ve bu besteciler pek çok eser vermiştir. Zamanla yenilenmeye ve gelişmeye devam eden Türk müziğine bu bestecilerin pek çok katkıları olmuştur. Türk Sanat Müziği'nde beste anlayışı, çeşitli geleneksel ve kuramsal unsurlarla şekillenir.

“Bestecilik, Türk Sanat Müziği'nin temel yapı taşlarından biridir. Bu müzik türü, makam ve usul gibi geleneksel unsurlar üzerine inşa edilmiş bestelerden oluşur. Hem tarihi hem de çağdaş eserlerin yaratılmasında önemli bir rol oynar. Besteciler, müziğin yapısal özelliklerini ve estetik kurallarını takip ederken, kişisel yaratıcılıklarını da ortaya koyarlar” (Tura 1988: 24).

Behar burada Türk müziğinin usul ve makam gibi geleneksel olan unsurlar üzerine inşa edilmiş olduğundan bahsediyor.

1.2. İCRA

İcra, Türk Sanat Müziği'nin dinleyicilere ulaşmasını sağlayan performans sürecidir. İcra sürecinde müzikal yetenekler ve geleneksel teknikler sergilenir. İcracıların bilgi ve becerileri, dinleyicilere müziğin derinliğini ve zenginliğini aktarmada büyük önem taşır. Enstrüman kullanımı, vokal teknikler ve sahne performansı, icranın temel unsurlarıdır (Behar 1992: 32).

1.3. EĞİTİM

Eğitim, Türk Sanat Müziği'nin nesilden nesile aktarılmasında kritik bir rol oynar. Bu müzik türü hem formal hem de informal eğitim süreçleriyle öğretilir. Formal eğitim, konservatuvarlar ve müzik okullarında yapılan düzenli dersler ve akademik çalışmalar yoluyla gerçekleşirken, informal eğitim ise usta-çırak ilişkisi ve aile içinde yapılan müzik çalışmaları ile sürdürülür. Eğitimin amacı, müzikal tekniklerin ve kültürel mirasın aktarılmasıdır (Öztürk 1999: 66).

Bu üç temel sacayağı, Türk Sanat Müziği'nin gelişimini ve sürekliliğini sağlayarak, bu zengin kültürel mirasın korunmasına ve gelecek nesillere aktarılmasına

yardımcı olmaktadır.

1.3.1. Meşk Sistemi

Meşk, Türk müziğinde kullanılan, müziği öğrenmek, öğretmek ve icra etmek anlamına gelen bir isimdir. Meşk sistemi, öğretmen öğrenci ilişkisine dayalı bir öğretim yöntemi olup müziğin nesilden nesile aktarılmasında önemli rol oynamaktadır.

1.3.1.1. Meşk Sisteminin Özellikleri

Öğretmen-Öğrenci İlişkisi: Meşk sistemi öğretmen (öğretmen) ile öğrenci (öğrenci) arasında birebir ilişkidir. Öğretmen bilgi, beceri ve repertuarını sözlü ve fiziksel olarak öğrenciye aktarır (Behar 1992: 45).

Sözlü ve uygulamalı eğitim: Öztürk' e göre ise meşk yöntemi yazılı materyal kullanılmadan gerçekleştirilir. Öğretmen bir şarkıyı birkaç kez çalar veya söyler ve öğrenci dinleyerek ve tekrarlayarak öğrenir. Bu süreçte kulaktan kulağa aktarılan bilgiler müzik etkinliklerinde daha güvenilir hale gelir (Öztürk 1999: 89).

Repertuar aktarımı: Tura meşk yönteminin belirli bir repertuarın korunmasına ve aktarılmasına yardımcı olacağından bahsetmiştir. Bu şekilde öğrenilen kısımlar halen orijinal haliyle çalışır vaziyettedir demiştir. (Tura 1988: 102).

Makam ve Usul Eğitimi: Behar' a göre ise Türk müziğinin temelleri (üslup ve teknik bilgisi) meşk yoluyla öğretilir. Bu eğitim öğrencilerin teorik ve pratik bilgileri bütünleştirmesine olanak sağlar (Behar 1992: 58).

Teknik ve çeviri becerileri: Öztürk' e göre meşk süreci öğrencilerin teknik becerilerini geliştirmelerine ve çeviride ustalaşmalarına yardımcı olur. Öğrenciler öğretmenin çalma veya söyleme tarzını, süslemesini ve tarzını takip ederek öğrenirler (Öztürk 1999: 112).

Sonuç olarak yukarıdaki bulgular incelendiğinde meşk sistemi eğitim ve icrada çok önemli bir role sahiptir. Repertuar aktarımı, usta çırak ilişkisi, makam ve usul eğitimi, teknik ve yorum becerisinin geliştirilmesi gibi birçok önemli noktayı içinde barındırır. Bu sistem sayesinde, müziğin önemli temelleri korunur ve nesiller boyunca aktarılır. Günümüzde meşk sistemi konservatuvarlarda ve müzik okulların kullanılmaktadır.

1.4. MAKAMSAL YAPI

Özgür-Aydoğan' a göre makam, "kıyam" ve "kama" köklerinden türeyen Arapça bir kelimedir. Kıyam, kama "ayakta durmak, ayakta durmak, ayakta durmak" anlamına gelir. "Makam" kelimesinin birçok anlamı vardır. Bu şartlardan biri de ikamet yeri, ikamet yeri, tabiatı gereği diğer yerlerden farklı bir yerdir. Antik çağlardan günümüze Türk müziği makamına ilişkin şu bilgileri içermektedir. "Makam" kelimesi ilk kez Abdulkadir Meragi (1350/60-1435) kullanılmış olup, burada adı geçen "Makam" tanımından da anlaşılmaktadır. Abdülbâki Nâsir Dede (1765-1821). Abdülbâki Nasır Dede makamın tanımından ziyade işlevini anlatır. Bir örnek Dimitrius Kantemiroğlu'nda (Dimitrius Konstantinoviç) (1673-1723) bulunabilir. Kantemiroğlu, Hüseyinî makamından şöyle söz ediyor: "Makamın tarif kanunu, sesin Dügâh perdesinden başlayıp Segâh, Çargâh ve Nevâ perdelerinden geçerek kendi karanlığına ulaşması, sesin perdeye inmesini gösteriyor. En karanlık, en açık olanı, Dügâhın Yegah sahası üzerinde yer alması, perdeler üzerinde hakimiyeti olması ve besteyi başka bir makama bağlamasıdır. Görüldüğü gibi bu tanımda müziği, bağlama olayını ve makam tanımını anlatmak yeterlidir (Özgür ve Aydoğan, 2015: 71).

Kaçar' a göre ise Türk müziği kendine has yapısı ve özellikleri olan bir müziktir. Özelliklerinden biri de makamdır. Makam terimi ilk kez 15. yüzyılda Abdülkâdir Merâgî tarafından kullanılmıştır. Antik çağlardan günümüze Fârâbî, İbn-i Sinâ, Merâgî, Urmevî, Seydî, Hızır bin Abdullah, Abdürlî gibi birçok ünlü müzisyen makam kavramını geliştirmiştir. Dede, Kantemiroğlu, Rauf Yekta, Arel-Ezgi-Uzdilek vb. Türk müziğinin kompozisyonunu incelediler ve kitaplar yazdılar. Müziğin bu müzik yapısı, akışı ve kuralları geçmiş yüzyıllarda makam, beste gibi çeşitli özelliklere göre sınıflandırılmış ve isimlendirilmiştir. Önemli olan Edvard'ın klasik müziğinin sistematik bir şekilde yapılandırılmış olması ve yaşamın unsurlarını ele almasıdır: hava, su, ateş ve toprak. 17. yüzyıldan itibaren makamın tanımı, sınıflandırılması ve müzikal yönleriyle ilgili çeşitli yaklaşımlar ortaya çıkmış ve yeni bir akım ortaya çıkmıştır. Yüzyıllar geçtikçe sayıları arttı ve Türk müziği çok genişledi ve tarz sayısı 600'e ulaştı (Kaçar 2008: 145-158).

1.5. USÛL

Arel'e göre "Usul, bir hazırlık sırasında yapılan ve modelin şeklini belirleyen ölçüdür" (Arel, 1968: 45). Özkan'a göre "Usul, zamanın yarattığı bir şekildir" ya da farklı gereksinimlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir ölçüdür (Özkan, 1988: 97).

Sey Müzik Ansiklopedisi'nde usul, "Türk sanat müziğimizde müziğin ölçülebildiği ritim kalıbına verilen ad" anlamına gelir. "Usul, belirli aralıklarla veya zaman birimlerinden oluşan uzun ve kısa bir melodidir. Zamanın yüksek ve yumuşak vuruşlarından oluşan fonetik bir ölçüdür" (Sey, 2003: 123).

Tanrıkorur'a göre, "Usûl belirli bir amaç için hazırlanmış bir ölçü çeşididir" (Tanrıkorur, 2004: 89). Karadeniz'e göre, "Usûl, belirli tıklamaları ölçmek için kullanılan ve kendine has özellikleri olan veya olabilecek vuruşlar bütünüdür. Değerler birbirine uymaz, kendi sınırları içinde düzenlenen bir müziktir" (Karadeniz, 2002: 134).

Demirsipahi'ye göre usul, Batı'nın notaları sayma yöntemi, notaları sayma yöntemidir (Demirsipahi, 1999: 67).

Yukarıdaki tanımlardan usulün geniş bir anlama sahip olduğunu görebiliriz. Ancak bu tanımların birçoğunda usul, ölçü ve kompozisyonun farklı anlamlara geldiğini göreceksiniz. Türk dili kavramı şunu gösteriyor ki, bir yol, bir yol, bir idare yolu var. Hesap "düzüm", hesaplama yöntemi ise "usul" dür. Türk müziğinde her tarzın kendine has isimleri ve ritim temaları vardır.

"Usul sadece bir ritim değildir. Sürat ya da tempo belirteci de değildir. Aynı usul farklı hızlarda, farklı tempolarda (teknik terimiyle "mertebelerde"), daha süratli veya daha yavaş icra edilebilir. Standart tempo yoktur zaten Türk musikisinde. Usul dediğimiz şey, eserlerin başından sonuna kadar aynı şekilde ardarda birçok kez tekrarlanan bir kuvvetli ve zayıf vurgular kalbi ve dizisidir. Her usulün de kendine mahsus bir örgüsü, lezzeti, anlamı, kişiliği ve eski deyişleriyle "reviri" (yani yürüyüşü) vardır. Etnomüzikoloji literatüründe bu türden kuvvetli ve zayıf vuruş kalıplarına zaman zaman "ritmik makam"(rhythmic mode) denmesi bundandır" (Behar, 1998: 17).

1.6. FORM

20. yüzyılın başlarında teknolojik ve bilimsel gelişmeler sanatı da etkilemiş, müzik dünyasında besteciler belirli ilke ve kurallar çerçevesinde müzik üretmişlerdir. İlhan Usmanbaş'ın Andre Homer'ın "Müzik Türleri ve Biçimleri" Kitabı, çevirmen notları bölümünde; "Günümüzde Türkçe müzik yazımının sadece deyimler açısından değil kelimeler açısından da sürekli değiştiği söylenmektedir. Söz konusu kitabın başında yazar Fransızca "Form" sözcüğünü açıklamış ancak Fransızca sözcüğünü açıklamıştır. Bazen Form, bazen de genel form "type" kullanılır. Yani "Form", "tip" olarak çevrilir.

Akdoğu'ya göre; "Türk müziğinde en yaygın hata tasarımıdır. Ayrıca Tür yolunu tercih etmenin pek çok avantajı da bulunmaktadır. Tür terimi müzikte aşağıdaki amaçlarla kullanılır:

- Müzik türleri eēitim kořullarına ve toplumun beēenisine göre oluřturulur.
- şarkının türü, şarkının konusunun laik mi yoksa dini mi olduēuna göre belirlenir.
- şarkı yazımından performansa kadar, geleneksel veya çağdaş materyallere güvenmek türü tanımlar.
- şarkının sözlerinin olup olmaması tre karar vermek iēin bir neden deēildir.
- Müzikte; Çalgı, ses, tını, makam, makam, teknik ve genel müzik eēitimini saēlamak amacıyla yazılan (bestelenen) eserler çok çeşitlidir.
- Tek sesli veya çok sesli mziēin türü, yorumlanacak mziēin amacı, teması, çalışma ortamı, gamları, enstrümanları, atmosferi ve dilsel duygusuna göre belirlenir." (Akdoēu, 2003: 1-4).

Akdoēu, müzik eserlerinde yan tümce, cümle, ifade ve zaman gibi biēimsel temaları sıralayarak bazen baēımsız çalışarak iki yan tümceyi, cümleyi veya yeri bir köprüyle birbirine baēlamaktadır (Akdoēu, 2003: 5-7).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SESİN ANATOMİSİ

1. SES NEDİR

Zeren' e göre, ses, kulak tarafından algılanan uyarıcı etkilerin, fiziksel bir olay olan ses dalgaları aracılığıyla beyne iletilmesiyle gerçekleşen bir fenomendir. Sesin var olabilmesi için, bu etkiyi yaratan bir ses kaynağı, uyarıcı etkinin kulağa ulaşmasını sağlayan bir ortam, ayrıca bu etkiyi algılayacak bir kulak ve beyin bulunmalıdır. Bu üç öğeden herhangi biri eksik olduğunda, ses de mevcut olamaz. Ses, bu temel unsurların bir araya gelmesiyle ancak var olabilir (Zeren 1997: 11).

Ses, algıladığımız titreşimlerin bir sonucudur. Gazimihal, sesi, hava boşluğundaki bir cismin titreşimlerinin işitme organlarımız üzerindeki etkisi olarak tanımlar. Benzer bir şekilde, Zeren, sesi, kulaklarımızı uyaran ve beyin içinde duyumları tetikleyen etkiler olarak açıklar.

Gazimihal, insan sesini Farsça kökenli "avaz" kelimesiyle adlandırır

Sesin başka bir tanımı ise, maddelerin hızlı titreşimlerinin katı, sıvı, gaz gibi somut ortamlarda yayılarak işitme organlarında uyarılmasıdır (Petit Larousse en Couleurs 1972: 867).

Micro buradaki açıklamasında türkçe 'de her çeşit ses genellikle tek bir kelime ile ifade edilir, ancak insan sesini belirtmek için özellikle "insan sesi" ifadesine ihtiyaç duyulur. Diğer dillerde bu iki kavram için farklı kelimeler kullanılır. Örneğin, İngilizce' de "sound" genel bir sesi ifade ederken, "voice" özel olarak insan sesini belirtir. Almanca 'da "klang" genel bir sesi temsil ederken, "stimme" insan sesini tanımlar. Fransızca 'da "le son" genel sesi ifade ederken, "la voix" insan sesini belirtir. İnsan sesi, "insanda ses tellerinin bir sinirsel uyarı hareketiyle titreşmesine bağlı olarak (larynx) gırtlak tarafından üretilen seslerdir. (Robert 1978: 1145).

Gazimihal bu konu üzerinde sesin sıvı,gaz gibi maddelerin titreşmesiyle oluşan farsça olan avaz kelimesiyle örneklendirirken, Robert sesin sinirsel bir uyarıyla meydana geldiğinden bahsediyor. Sesin farklı kaynaktaki tanımları tamamen titreşme sonrasında olduğu kanaatini ortaya koyuyor.

Gazimihal burada Almanya'daki bu terimler, bazen bazı nesnelerin çıkardığı sesler için de kullanılabilir örneğini veriyor. Örneğin, "stimm" terimi harmoni ve

enstrüman bölümleri için kullanılırken, "stimmung" terimi akort etmek anlamına gelir ve "stimmungabel" (diapazon çatalı) gibi bazı kelimeler bu kökten türetilmiştir (Gazimihal 1961: 283).

Kulağın algıladığı ses, bir ses kaynağının titreşmesiyle meydana gelir. Bu titreşen maddeler, çeşitli cisimler (kaya, taş, tahta, metal, tel) olabilir. Bu cisimleri basit ve karmaşık olmak üzere iki gruba ayırabiliriz. Örneğin, iki kaşığı birbirine vurarak çıkan ses veya gergin bir tele vurarak çıkan ses basit gruba örnektir. Daha büyük cisimlerin çıkardığı sesleri ise insan toplulukları gibi örneklerle basit grup içinde değerlendirebilirken, şimşek çakması gibi karmaşık grup içinde değerlendirebiliriz.

Kulağı uyarıcı etkiler, çeşitli ses kaynaklarının titreşimlerinden kaynaklanır. Titreyen kaynaklar arasında tahta parçaları, teller, taşlar, hava sütunları, metal çubuklar, kaya veya cam kütesinin yanı sıra basit veya karmaşık yapılar gösteren çeşitli cisimler bulunabilir. Örneğin, gerilmiş bir tel, içi hava dolu bir boru veya bir ses çatalı (diapazon), basit ses kaynakları olarak ses üretebilirler. Doğa olaylarından kaynaklanan titreşimler, gök gürültüsü sırasında titreyen hava kütesi, yuvarlanan taşlar veya ses çıkaran büyük insan gruplarının ürettiği titreşimler gibi daha karmaşık olabilir (Zeren 1978: 2).

Metal malzemeden yapılmış U şeklindeki bir ses çatalına hafifçe vurulduğunda, sesin çatalın titremesi sonucunda oluştuğu ve çatalın kollarının sağa sola doğru titrediğini kolayca anlayabiliriz. Ses çıkaran bir çatalın titrediğini parmaklarımızla dokunarak da hissedebiliriz. Ses çıkarmayan bir çatal titremez veya üzerine dokundurulan bir cisim tarafından etkilenmez. Bu da sesin oluşması için "titremenin var olması gerektiğini" göstermektedir. Bu titremeleri daha iyi gözlemleyebilmek için basit bir deney yapmak yeterlidir. Çatalın bir koluna bir yazıcı uç takılır ve çatal titretildiğinde, yazıcı uç, bu titremeleri kâğıt ertelerine küçük dalga şeklinde aktaracaktır. Ancak bu çizgilerin aynı noktada tekrarlanmaması için kâğıt, belirli bir hızda aynı yönde hareket ettirilmelidir (Şekil 1). Bu deney, ses çıkarmayan bir çatalla tekrarlandığında ise gördüğümüz doğru sonuca ulaşılır. (Zeren 1978: 2).

Şekil 1. Ses Çatalı

Kaynak: Çevik, 1999: 13

Zeren bu konuyu şöyle açıklamıştır, elimize alacağımız uzun çelik bir telin bir ucunu sabitleyerek diğer ucuna asarsak, bu telin niteliğine bağlı olarak ve tele vurduğumuzda çeşitli sesler duyabiliriz. Ayrıca, bu telin her iki ucunu sabitleyip bir elimizle belirli bir noktaya dokunup diğer elimizle tele vurduğumuzda, dokunduğumuz noktaya bağlı olarak farklı sesler duyabiliriz. Dokunduğumuz noktalar birbirine yaklaştıkça tiz sesler, uzaklaştıkça pes sesler elde ederiz. Bu örnek, telin fiziksel özelliklerine ve dokunulan noktaya bağlı olarak nasıl farklı sesler üretebildiğini göstermektedir.

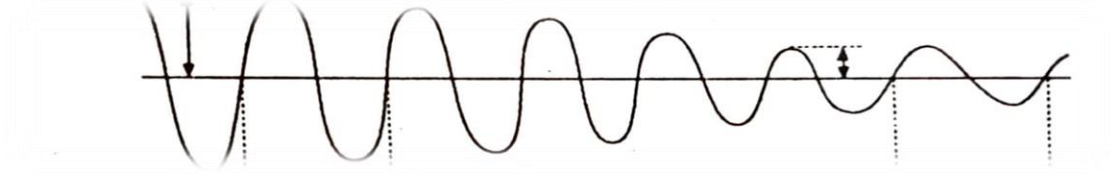
Çatalın sallanması sırasında, kolun denge konumundan saparak bir defa salınması ve başlangıç noktasına geri gelmesi, kâğıt üzerinde oluşan tekrarlayan titreşim izine "dalga", bu dalga oluşması için geçen süreye "periyot", bir saniyede meydana gelen dalga sayısına ise "frekans" adı verilir. Bir cismin titreşimi durumunda oluşan dalga boyları genellikle birbirine benzer. Bu durumda, cisim (kaynak) değiştiğinde dalga boyu da değişir. Frekans ve periyot, ses üreten sistemlerin önemli özelliklerindendir. Her sistem belirli bir titreşim frekansına sahiptir. Aynı frekansta titreşen cisimler, yapıları ne olursa olsun, kulaktaki algıda benzer etkiler yaratır. Frekans, müziğin temel taşlarından biridir ve farklı seslerin frekansları arasındaki ilişkiler müziğin dilini oluşturur. Müzikteki frekans farkları, genellikle "perde" olarak adlandırılır ve aynı frekansta titreşen tüm sistemler aynı perdeden ses çıkarır. Müzikte kullanılan seslerin perdesi kesin bir şekilde belirlenmiştir ve daha yüksek frekansa sahip bir ses daha tiz, düşük frekansa sahip olan ise daha pes olarak algılanır (Zeren 1978: 3).

Ses çatalının titreşimlerinin oluşturduğu eğriyi dikkatlice incelediğimizde, dalgaların derinlik ve yüksekliklerinin eşit olduğunu gözlemliyoruz. Titreşen sistemin, denge konumundan ne kadar uzaklaşabileceğini belirten mesafeye genlik denir, bu hem genlik hem de yükseklik için geçerlidir. Sistem, büyük veya küçük genlikli titreşimleri gerçekleştirebilir, ancak bu özellik sistemin kendisine değil, verilen enerjinin bir sonucudur. Ses çatalına daha fazla kuvvet uygulandığında, genlik artar ancak sesin frekansı değişmez. Müzikte genellikle büyük genlikli titreşimlere "kuvvetli" ve küçük genlikli olanlara "hafif" denir.

Ses çatalına verilen enerji, sürekli olarak kayba uğramasaydı, titreşim sonsuza dek aynı genlikle devam edebilirdi. Ancak çeşitli nedenlerle her salınımında biraz daha azalan enerjiyle titreşimin genliği giderek küçülür ve bir süre sonra titreşim durur. Bu durumu, çatalın ses çıkışıındaki dalgaların giderek küçülmesiyle Şekil 2'de gözlemleyebiliriz.

Titreşim genliği giderek azalmasına rağmen, dalga boyları ve buna bağlı olarak periyot, titreşimin sonuna kadar aynı büyüklükte kalır. Yani bir sistem, hangi kuvvetle titreştirilirse titreştirilsin, sesin periyodu ve dolayısıyla frekansı kesinlikle belirlidir. Ancak sistemde bazı değişiklikler yapılırsa, örneğin ses çatalının kollarının uzunluğu değiştirilirse, sesin frekansı da değişir. Kuvvetli ya da hafif vurmak ise frekansı değiştirmeme konusunda etkili değildir.”

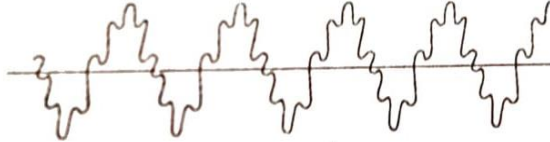
Şekil 2. Ses Çatalının Gittikçe Sönen Titreşimleri

Kaynak: Çevik, 1999: 14

Ancak, tüm sistemlerin ses eğrileri, ses çatalındaki gibi basit değildir. Hatta bu tür bir cisim sert bir şekilde vurulduğunda, daha karmaşık eğrilerin ortaya çıktığı görülür. Yine de müzikte kullanılan tüm sistemlerin ses eğrileri, genel olarak "basit harmonik eğri" olarak adlandırılan bu eğriye benzerler.

Şekil 3. Basit Harmonik Eğri

Kaynak: Çevik, 1999: 15

“Müzikte farklı frekanstaki seslerin sıralı bir şekilde duyulması, duygusal bir atmosfer oluşturur. Bu sebeple, müziği oluşturan frekans değişimleri, bir frekanstan diğerine. Belirli bir sesten başlayarak aynı frekansta değişiklikler yapıldığında, her seferinde aynı müzik duygusunu elde etmek mümkündür. Kadın ve erkek seslerinin frekansları farklı olabilir, ancak bu sesler aynı melodiye başarılı bir şekilde ifade edebilirler. Bu bağlamda, aynı anda duyulan veya arka arkaya gelen iki sesin frekanslarının birbirine oranı, yani bir sesin diğerine göre göreceli frekansına "aralık" denir” (Zeren 1978: 4).

2. İNSANDA SES

Ses, temel olarak bir etki-tepki olayıdır. Bu olayın gerçekleşmesini sağlayan unsurlar, maddeler, nesneler ve fiziksel davranışlar sonucunda ortaya çıkan titreşimler, algılama araçları aracılığıyla beyine iletilerek duyumu oluşturur, yani ses meydana getirir.

Töreyin' e göre Ses meydana gelebilmek için belirli faktörlerin bir arada olması gerekmektedir. Bu faktörler şunlardır:

- Hareket eden bir nesne,
- Bu nesnenin yaydığı dalgaların iletebileceği bir ortam,
- Bu titreşimleri iletebilen kulak ve algı yapabilen beyin.

“İnsan sesinin oluşması da aynı faktörlere bağlıdır. İnsan sesi ve işitme sistemi ile ilgili detaylar ilerleyen bölümlerde ele alınacaktır. İnsan sesinin meydana gelmesinde işitme sisteminin sesleri algılamada ve değerlendirmede kritik bir rol oynadığı özellikle vurgulanmalıdır. Bu nedenle, insan sesinin oluşumu ve algılanması için aşağıdaki dört faktörün bir arada ve uyum içinde olması gerekmektedir.” (Töreyin 2008: 32).

Kulağın algıladığı ses, bir ses kaynağının titreşmesiyle meydana gelir. Bu titreşen maddeler, çeşitli cisimler (kaya, taş, tahta, metal, tel) olabilir. Bu cisimleri basit ve karmaşık olmak üzere iki gruba ayırabiliriz. Örneğin, iki kaşığı birbirine vurarak çıkan ses veya gergin bir tele vurarak çıkan ses basit gruba örnektir. Daha büyük cisimlerin çıkardığı sesleri ise insan toplulukları gibi örneklerle basit grup içinde değerlendirebilirken, şimşek çakması gibi karmaşık grup içinde değerlendirebiliriz.

Çevik' e göre İnsanın ses sistemi (fonasyon sistemi), bir nefesli çalgıya benzeyen karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu sistem içinde üç ana bileşen bulunmaktadır.

- **Solunum Aygıtı (Aktivatör-Üfleyici):** Soluk borusu, akciğerler, diyafram, kaburgalar ve karın kasları gibi unsurları içeren bu bölüm, ses üretimi için gerekli olan hava akışını sağlar. Bu aygıt, nefes alıp verme süreçlerini düzenleyerek ses oluşturma sürecine aktif katılım sağlar.
- **Titreşim Aygıtı (Ses Jeneratörü-Verici):** Larenks (gırtlak), sesin oluşturulduğu ve kontrol edildiği bölümdür. Ses telleri, hava akışına maruz kaldıklarında titreşir ve ses üretimine katkıda bulunur. Bu aygıt, oluşturulan titreşimleri modüle ederek çeşitli ses tonlarını ortaya çıkarır.
- **Şekil Aygıtı (Rezonansör-İdareci):** Ağız, burun, dil, dudaklar gibi yapıları içeren bu bölüm, sesin şekillendirilmesinden sorumludur. Sesin tonu ve karakteri, bu aygıtın yapıları tarafından belirlenir. Sesin çıkış noktasını ve vokal özellikleri kontrol eder.

Bu üç ana aygıt, insan ses sistemini oluşturur ve bir nefesli çalgıya benzer şekilde etkileşim içinde çalışır. (Töreyin 2008: 32).

Yankı Aygıtı (Rezonatör) / Yansıtıcı (Soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler) bu üçlünün eşgüdüm içinde çalışmasını sinir sistemi denetler.

Solunum Aygıtı (Aktivatör)/Üfleyici Solunumun temel işlevi, organizmanın oksijen gereksinimini karşılamak ve ses üretimi (fonasyon) için gerekli enerjiyi sağlamaktır. İki solunum şekli bulunmaktadır:

- **Karin Solunumu (Abdominal Solunum):** Karın bölgesini içeren, diyaframın aşağıya doğru inmesiyle gerçekleşen solunum türüdür.
- **Göğüs Solunumu (Pektoral Solunum):** Göğüs kafesi ve kaburgaların genişlemesi ile gerçekleşen solunum türüdür.

Sağlıklı bir ses üretimi için her iki solunum şeklinin bilinçli ve dengeli bir biçimde kullanılması önemlidir. Fonasyon için gereken akciğer kapasiteleri şunlardır:

- **Tidal Kapasite:** Her normal solunumda alınıp verilen hava hacmi genellikle ortalama 500 cc'dir.
- **Komplemental Hava (İnspirasyon- Soluk Alma- Yedek Hacmi):** Normal tidal kapasitenin ötesinde içeri alınabilen en fazla hava miktarı genellikle 1500-2000 cc arasındadır.
- **Supplemental Hava (Ekspirasyon- Soluk Verme- Yedek Hacmi):** Normal tidal ekspirasyondan sonra verilen maksimum hava miktarı genellikle 1500-2000 cc arasındadır.
- **Residüel Volüm:** Maksimum soluk vermeden sonra akciğerlerde kalan hava hacmi genellikle 1000-1500 cc arasındadır.
- **Vital Kapasite:** Tidal kapasite + Komplemental Hava + Residüel Hava genellikle 3000-4000 cc arasındadır. Bu, akciğerlerde ölçülebilen en yüksek hava hacmidir.

Solunumu sağlayan organlar şunlardır: burun boşlukları, farinks, ağız boşluğu, larenks, trakea, bronşlar, bronşiyoller ve akciğerler. Bu organlar, solunumun her aşamasında etkileşim içinde çalışarak ses üretimini mümkün kılarlar.

Göğüs kafesi oluşturan iskelet ve solunum sistemi kasları şunlardır:

Göğüs Kafesi Oluğu: Spinal Kolum, 12 Çift Kaburga Solunum Adaleleri:

- Diyafragma (İnspirasyonda etkin kas)

- Eksternal interkostal (Kaburga dışı kaslar)
- Pektoralis major ve minor
- Kostal kaldırıncılar
- Serratus anterior, posterior
- Boyun aksesuar kasları (En önemlisi; sternokleidomastoid)

Ekspirasyon (Soluk Verme) Kasları:

- Abdominal (karın) kaslar
- Abdominal internal kas
- Abdominal external kas
- Abdominal transversus
- Rectus abdominis
- İnterkostal (kaburga içi kaslar)
- Posterior inferior serratus

"Solunum oldukça karmaşık bir fizyolojik süreçtir ve ses üretimi, onun yalnızca ikinci bir fonksiyonudur." (Vennard 1967: 343)

Bu süreçte, solunum sistemi iskeleti ve solunum sistemi kasları aktif bir rol oynar. İnsan iskelet yapısında, kemikler bağlarla (ligament) birbirine bağlanır ve kemiklerin hareketini sağlayan kaslar, kemiklere kirişlerle bağlıdır. Spinal kolum, omurilik aracılığıyla beyinden tüm vücuda yayılan sinirleri içerir.

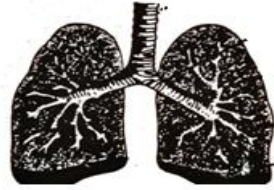
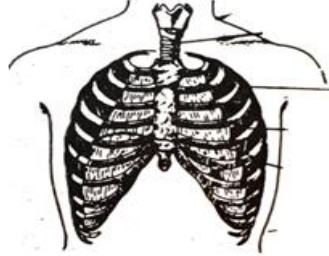
Kaburgalar, akciğerleri çevreleyen yarı dairesel bir yapıya sahiptir. İlk yedi kemik üstten bağlanarak bir kıkırdak aracılığıyla göğüs kemiğine tutunur. Sekiz, dokuz ve onuncu kaburgalar ise göğüs kemiğine bağlanmazlar; bunlara serbest, kaburga veya karın kaburgaları da denilebilir.

Solunum sistemi kasları arasında, göğüs kasları, karın kasları, omuz kasları ve göğüs kafesi içindeki kaburga kemikleri bulunmaktadır. Dış interkostal kaslar, soluk alma sırasında iç interkostal kaslar ise soluk verme anında etkili olur. Dış interkostallerin üst omurgadan aşağı doğru uzanan lifleri, kaburgayı belkemiğine çekme görevini üstlenir ve bu hareket, gövdenin üst kısmını genişletir.

İç interkostal kaslar, kaburga kemikleri arasındaki kaslardır. Bu kaslar, solunum sürecinde etkilidir. Lifleri omurgadan yukarı ve dışa doğru uzanır. Bu kaslar, önceki adımda yukarı doğru çekilen kasları aşağı çekerek, soluk verme sırasında kaburgaların birbirine yaklaşmasına yardımcı olur. Bu sayede göğüs boşluğu küçülür ve içerideki

havanın dışarı atılmasına destek olur. Solunum kasları, vücudun oksijen alışverişini düzenleyen önemli bir sistemi temsil eder.

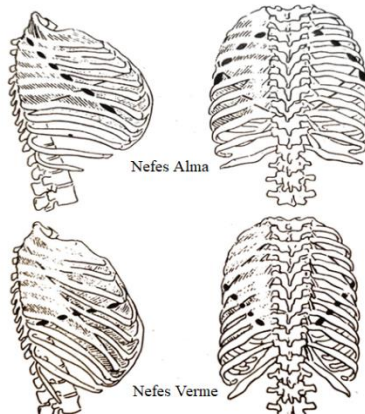
Şekil 4. Solunum Kasları ve Aygıtı

Kaynak: Çevik, 1999: 19

Solunum sistemi içinde, en önemli ve işlevsel olan kas, diyaframdır. Diyafram, kalp ve akciğerleri, karın içi organlardan ayıran bir yapıdır. Gevşediği durumda, yay görünümünde bir şekilde bulunurken, kasıldığında aşağıya doğru itilerek düzleşir. Bu durumda, göğüs kafesinin genişlemesiyle birlikte hava hacmi artar, soluk alma işlemi gerçekleşir.

Şekil 5. Kaburga Kasları

Kaynak: Çevik, 1999: 20

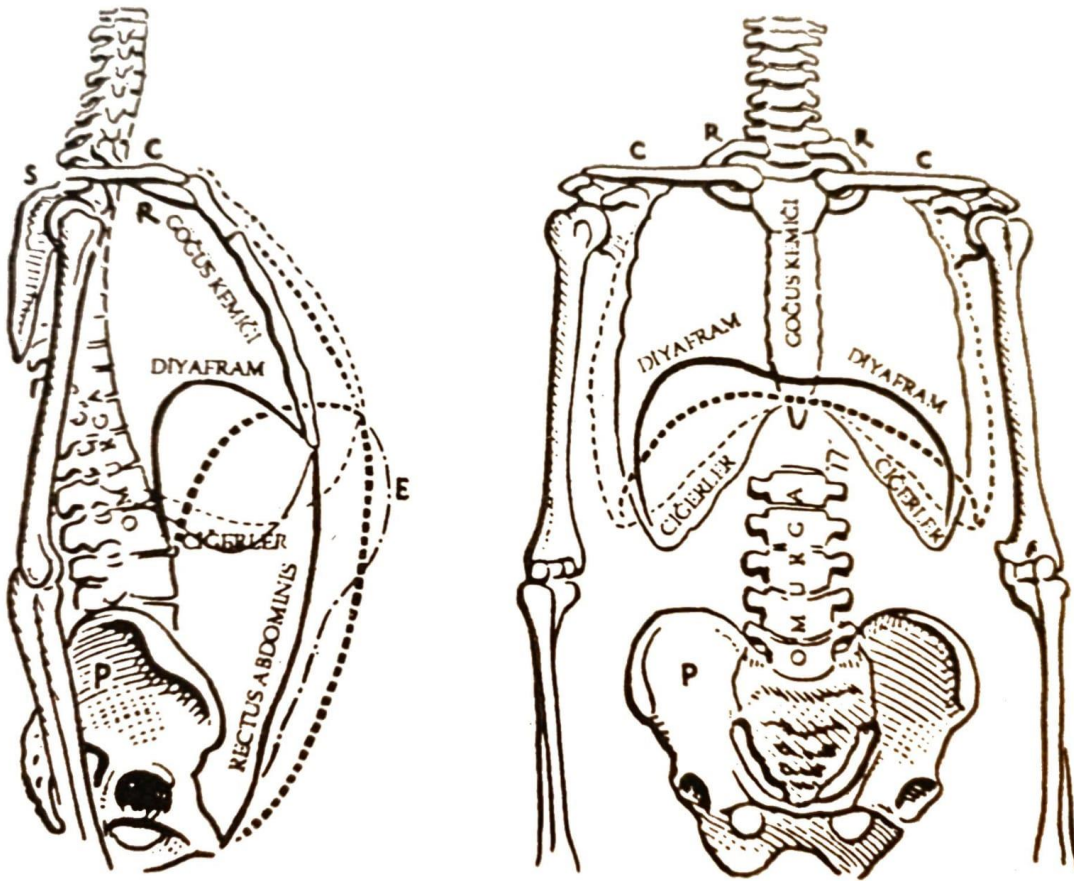
İnterkostal kaslar, liflere paralel çizgilerle sembolize edilmiştir. Dış lifler üst kaburgalar arasında, iç lifler ise alt kaburgalar arasında bulunmaktadır. Her interkostal kas lifini, kaburgaları belkemiğine bağlayan bir halka zinciri gibi düşünebiliriz. Kasılan

lif zinciri kalın, gevşeyen lif zinciri ise ince siyah çizgi ile gösterilmiştir.

“Soluk almanın bir aşamasında, göğüs boşluğu diyaframın aşağıya doğru aktif hareketi ile genişler. Bu sayede hava, burun, ağız, farinks, larinks, trakea, bronşlar ve bronşiyaller aracılığıyla akciğerlere kadar ulaşır. Kaburgaların aşağı inmesi ve diyaframın yükselmesiyle göğüs boşluğu daralır ve hava, aynı solunum yollarını izleyerek dışarı atılır” (Cevanyir-Gürel 1982: 2).

Rectus Abdominis kası, karın bölgesinin ön tarafında yer alır ve göğüs kafesinin altına doğru uzanır. Karın kasları genellikle solunum süreçlerine yardımcı olur ve özellikle bu kas, soluk verme esnasında etkin bir rol oynar. Ayrıca, genel olarak karın kasları, postürü destekleyerek ve iç organları koruyarak vücut stabilitesine katkıda bulunur.

Şekil 6. Karın Kasları

Kaynak: Çevik, 1999: 21

Şekil 6: Klavikula (Köprücük Kemigi) E: Soft Point (Yumuşak Nokta) P: Pelvis (Pelvis Kemigi) R: First Rib (Birinci Kaburga) S: Scapula (Kürek Kemigi) Düz çizgiler, organların tamamen dışarıya hava verildikten sonraki durumlarını, kesik çizgiler ise nefes

alımından sonraki durumlarını temsil eder. Noktalı çizgiler ise diyaframın alt abdominal ile eş zamanlı kısılmasıyla yumuşak noktada oluşan çıkıntıyı gösterir.

Omuz kasları nefes alma kaslarıdır ve kaburgaları omuzlara bağlar. Bu kaslar şarkı söylemek için kullanılmaz çünkü ses nefes alıp vermeyle üretilir.

Bu kutuda, nefes alma uyarıldığında titreşen ses telleri bulunur. Akciğerlerden çıkan havaya "trakea" adı verilir; bu, sonuçta kıkırdak ve kas dokusundan oluşan tüp benzeri bir organdır. Larinksin çatısını tiroid bezi, krikoid kıkırdak, iki aritenoid kıkırdak ve epiglottik kıkırdak oluşturur. Ses telleri aynı zamanda ses kaslarını da içerir. Bu damarın iç yüzeyinde sert, inci gibi kordonlar bulunur. Tüplerden gelen hava basıncıyla harekete geçen ses tellerinin titreşimiyle üretilen ses, ses tüpü aracılığıyla güçlendirilir ve ses alanı son ses biçiminde tutulacak şekilde sesler güçlendirilir. Valf glottis olarak adlandırılır. Ses üretimi sırasında, gerçek ses telleri gerilir ve büzülür, sahte ses telleri ise gevşer ve gırtlaksı kapanır. Hava akışı glottisi kapatır. Ses tellerinin titreşme hızı, saniyede binlerce kez tekrarlanan açma ve kapama hareketlerinin ürettiği sesin yoğunluğunu belirler. Ses telleri ne kadar hızlı titreşirse perde de o kadar yüksek olur. Bir molekülün bir saniyede titreşme sayısına frekans denir.

Cebinde yukarıda saydığımız dört kıkırdağa ek olarak gırtlak destekleyen bir kemik de bulunur. Buna hyoid kemik (os hyoideum) denir. Tiroid bezinin üzerindeki bu kemiğe elle dokunulması çok önemlidir ve kemiğe tutunan kıkırdak ile birlikte gırtlak çerçevesini oluşturur."

Kıkırdak bir sonraki gırtlak oluşturuyor:

Krikoid Kıkırdak: Krikoid Kıkırdak

Geriye doğru uzanan kavisli bir halkaya benzer.

Tiroid Kıkırdak: Tiroid Kıkırdak

Ön kısmı açılı ve üst ucu dışa doğru. (Alam elması). Tiroid kıkırdağı, yüzünüzün dikey arka kısmında yukarı ve aşağı uzanan bir boynuz şeklindedir. Alt boynuzun ucu krikoid kıkırdağın yan tarafındadır.

Arison kıkırdağı: aritenoid kıkırdak

Arison krikoid kıkırdağın üst yüzeyindedir. Dönme hareketleri gerçekleştiren eklemlerle ilişkilidir.

Epiglot kıkırdağı Hiyoid kemiğe bağlanan yaprak şeklindeki kıkırdak olarak tanımlanmıştır. Epiglotttan aşağı doğru uzanan kaslar aritenoid kıkırdağa bağlanır ve taban, farenks içerisinde larinks girişine kadar uzanan serbest bir nokta oluşturur demiştir " (Cevahir-Gürel 1982: 15,16,17).

Şekil 7. Larinks Kıkırdakları Üstten Görünüş

Şekil 8. Larinks Eklemleri Üstten Görünüş

Kaynak: Çevik, 1999: 23

- ✓ Hiyoid kemiği, büyük boynuz.
- ✓ Hiyoid kemiği, küçük boynuz.

- ✓ Tiroid kıkırdak.
- ✓ Aritenoid kıkırdak.
- ✓ Tiroid kıkırdağının üst kısmı.
- ✓ Krikonitenoid eklem kapsülü.
- ✓ Soluk borusu.
- ✓ Troid kıkırdağını alt boynuzu.

Gırtlak içi: Supraglottik bölge: Arieplottik noktalardan başlayıp yalancı dudaklara kadar uzanır.

Glottik alan: Ses telleri arasındaki alandır.

Gürel burada supraglottik bölge Ses tellerinin altında birleşerek dudaklara kadar uzandığından bahsetmiştir. Ses telleri krikoid kıkırdağın alt kenarı. Ses tellerinin altında birleşerek krikoid kıkırdağın alt kenarına kadar uzanır. Laringeal boşluk olarak adlandırılan bu bölgede şarkı söyleme ve konuşma seslerinde her türlü değişiklik meydana gelir (Cevangir Gürel 1982: 15, 16 17).

"Gırtlak dışında yer alan kaslar hareket görevini yerine getirir. Boğazınızı yukarı ve aşağı doğru hareket ettirin veya hareketsiz tutun. Onlar yapar. İç kaslar ise aritenoid kıkırdakları hareket ettirerek dolaylı olarak ses organına hizmet eder." (Cevanşir Gürel 1982 :15,16,17)

Gırtlak kaslarının isimleri kıkırdaktan alınır. Tiroaritenoidler, krikoaritenoidler ve krikoaritenoidler. Bütün bu kaslar ses kutusunda bulunur. Tiroaritoid kaslar kapakçığı ve ayrıca ses tellerinin gövdesini oluşturur. Bu dudaklar liflerin ve aritenoid kıkırdağın hareketi nedeniyle şekil değiştirebilir. Aritenoidler krikoaritenoid kaslar tarafından kontrol edilir.Valflar hava basıncı nedeniyle kapandığında ses üretimi için üç kasın (krikotiroid, tiroaritenoid ve krikoaritenoid) dengede olması gerekir. Bu denge iki şekilde sağlanır: statik ve dinamik. Şarkı söylerken dinamik denge önemlidir. Statik denge şarkı söylemenin bozulmasına neden olur (Vennard 1967: 361).

Şekil 9. Larinks-Hiyoid Kemigi, Ön Yandan Görünüşü

Kaynak: Çevik, 1999: 24

Hyoid kemik, büyük boynuz.

Dil kemiği, küçük boynuz.

İoid kemik, gövde

Şekil 10. Larinks Kasları, Yan-Arkadan Görünüşü

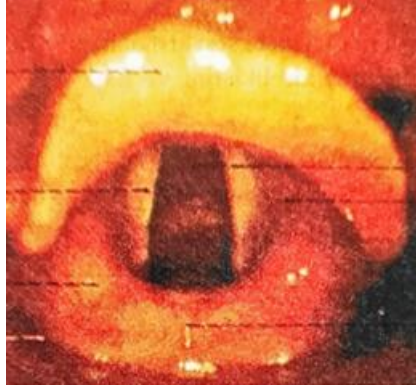
Kaynak: Çevik, 1999: 25

Trioaritenoid kaslar

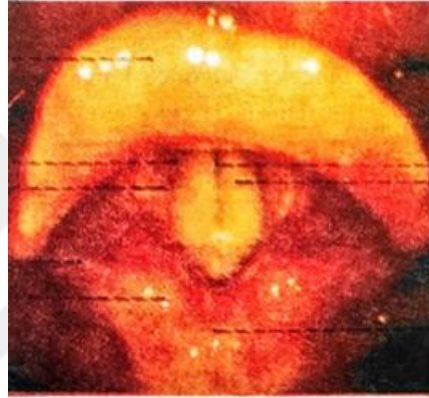
Krikoaritenoid kaslar (dört, iki arka ve iki yan vardır)

Tiroid kasları (dikey ve oblik)

Şekil 11. Ses Tellerinin Derin Nefes Alırken Durumları Solunum Pozisyonu

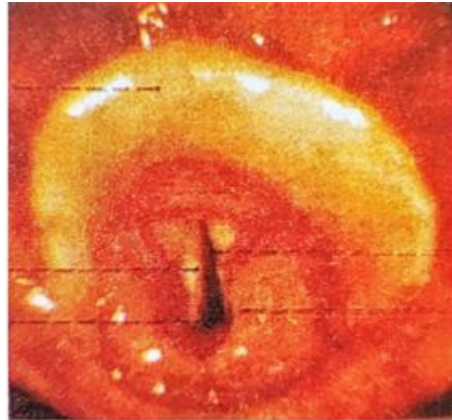

Şekil 12. Ses Telleri Kapanmış Durumda Tonasyon Pozisyonu

Kaynak: Çevik, 1999: 25

Şekil 13. Fısıldama Pozisyonu

Kaynak: Çevik, 1999: 26

2.1.1. Yankı Cihazı (Rezonatör)-Reflektör

Çevik yankı cihazından bahsederken gırtlak tarafından üretilen sesler yansımaya hazırdır demiştir. Ses kaynağından çıkarken ortamın akustik özelliklerine göre şekillendiğinden niteliğini kazanır. Buna rezonans etkisi denir. Konuşma ve şarkı söyleme seslerinin armonikleri zenginleştirilmiş karmaşık seslerdir. İnsan sesine dilin tüm inceliklerini ve ifade gücünü veren, rezonans kalitesidir."

Bu ilk sestir. (Birincil ses), rezonans odası olmayan telli bir enstrümanın rengi ve ses seviyesi ile karşılaştırılabilir. Sesi yansıtan ana alanlar göğüs, yumuşak ağız ve sert damaktır. Farenks (farinks), ağız ile gırtlak arasında yer alan kafatasının kemiklerine dayanan gerçek bir rezonatördür. Özellikle burun kemikleri ağızda ve gırtlakta oluşmayan bazı hecelere gerekli rezonansın (rezonansın) iletilmesi görevini üstlenirler. Her rezonatörün kendine özel bir rolü vardır. Kafatasının tüm kutusu, (rezonans kutusu) kemikler arasındaki boşluklar ve dil kasları da çalışır. Kısaca: "Akciğerler sinerji yaratır, gırtlak ilk sesi oluşturur ve rezonans boşlukları sesin kalitesini oluşturur. Reflektörlerin dikkatli kullanılması ses sağlığı açısından da çok önemlidir. Rezonans alanları değilse; Yeterince kullanıldığında ses, başka güçlendirme yolları arayacak ve ses tellerine daha fazla baskı uygulayacaktır. Bu da ses tellerinin hasar görmesine ve sonuçta tamamen kaybolmasına neden olur. "Bu sadece şarkı söyleyen ses için değil aynı zamanda ses için de geçerlidir. Ses telleri konuşan ses Genel olarak öğretmenlerin sesleri şarkıcıların seslerine göre daha yorgundur. Rezonatörsüz ses tellerine dayalı bir konuşma biçimi daha sonra bağırmaya (çığlık) dönüşür. Bağırان kişi reflektörlerin imkanlarını en iyi şekilde kullanmayı bilmediği için boğazı sıkışır ve sesi bastırır.

"Tiyatrolar, çok konuşma gerektiren mesleklerde çalışanlar ve özellikle öğretmenler sesini maskeli bir şekilde kullanıyor, ünlü ve ünsüzlerin artikülasyonu ses üreten organların sağlıklı kalmasına yardımcı oluyor" (Çevik 1999: 26).

2.1.2. Rezonans Sağlayan Oluşumlar

Rezonansla ilişkili olan oluklar, infraglottal oluşumlar, trakea, bronşiyal oluklar, akciğerler, göğüs kafesi, supraglottal oluklar, larenks ventrikülü, epiglot, tiroid kıkırdak, ariepiglottik kıvrım, farinks (yutak), dil, oral kavite (ağız boşluğu), yüz kasları, sakak kasları, velum, sert ve yumuşak damak, nazal kavite (burun boşluğu) ve paranasal sinüsleri içermektedir.

Rezonans mekanizmasında (yankı aygıtı) özellikle oral (ağız) ve nazal (burun)

kavitelerin, sert ve yumuşak damak, farinks ve göğsün işlevleri büyük öneme sahiptir. Büyük ve geniş bronş ve trakea (soluk borusu) olan bireylerde göğüs kaydı kolaylıkla güçlendirilebilir. Ayrıca geniş bir farinkse ve göğsün yapısına sahip olanların sesleri zengin titreşimlidir.

Her rezonatör için özel bir rezonans frekansı bulunmaktadır. Rezonatöre gelen sesin frekansı, rezonans frekansından farklı ise ses, bir filtre olarak azalır. Eğitilmiş sesin (tağma ses) özelliği, larenksten gelen sesin rezonans boşlukları ile uyumlu hale getirilmiş olmasıdır. Akustik olarak, bu durum 3000 Hz civarındaki harmoniklerin enerji yoğunluğunun artmasına sebep olur ve buna "singing formant" veya "şan formantı" denir. Bu özellik, şan sesinin uzun süreli kullanımına karşın yorgun olmadan güçlü ve sağlam kalmasını sağlar.

Eğitilmemiş seslerde, sesin şiddeti daha fazla kuvvetlendirme ve bağırma ile arttırıldığı için ses zorlanır ve kalıcı ses patolojilerine yol açabilir.

Rezonatör bölgeleri, trakeadan başlayarak frontal sinüslere kadar uzanan göğüs, gırtlak, yutak (farinks), ağız ve burun boşluklarını içermektedir.

Burun boşluğu, bir kıkırdak ve kemikten oluşan ortadan iki bölme ile ayrılmıştır. Her iki boşluk da kıvrımlı bir görüntü oluşturan konka adı verilen yapıları içerir. Bu konkalar, burundan gelen solunuma yardımcı olan yan boşluklarla bağlantılıdır. Bu yan boşluklar, frontal sinüsler, elmacık kemiklerinde bulunan maksiller sinüsler, sfenoid sinüsler ve ağız boşluğunu içerir.

Burunun temel görevi, koku almanın yanı sıra solunum havasını ısıtmak, nemlendirmek ve toz gibi maddelerin girişine engel olmaktır. Tüm rezonatör bölgeler, kullanımlarına bağlı olarak farklı biçim ve büyüklüklerde farklılık gösterir. Yumuşak, dolgun ve koyu renkli tonlardaki seslerde rezonans bölgeleri geniş ve büyüktür. Farenks daraldığında ise sert, açık ve renksiz bir ton elde edilir.

Rezonans boşlukları, ses kaynağında üretilen ilk sesi güçlendirip büyüterek titreşimleri zenginleştirirler. Bunun yanı sıra, alt çene ve dilin farklı ton bölgeleri oluşturması, sesli fonemleri aynı bölgelerde engelleyerek sessiz fonemleri oluşturur. (Çevik 1999: 28).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MÜFREDATTAKİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİ

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME DAİR BULGULAR

1.1. EĞİTİMİN TANIMI

Eğitim genel olarak insanları belirli bir amaç doğrultusunda eğitme sürecini ifade eder. Bireylerin yaşadıkları toplumda yararlı beceri, tutum ve diğer davranışları geliştirdikleri tüm süreçler de dahil olmak üzere, bireylerin toplumun normlarını, inançlarını ve yaşam tarzlarını edinmelerine yardımcı olan tüm sosyal süreçler. Buna bilgi denir. (Fidan, Erden: 11) Bazı görüşlere göre insanın, çevreyle işbirliği yaparak doğduğu nesil, dünyayı dolaşan bir bilgi türüdür. Bu nedenle eğitime "düşüncenin düzeltilmesi" de denir. (Demirel 1996: 3) Oğuzkan eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır: eğitim, seçilmiş konulara dayalı olarak insanların davranışlarında bir evrim sağlamaya yardımcı olan planlı etkiler sistemidir" (Fidan, Erden: 12). Bu tanımda aşağıdaki bilgiler yer almaktadır. Şu şekilde tanımlanır: "Biyimsel bilginin ideolojisi" daha fazla olur. Başka bir deyişle eğitim, öğretim yoluyla elde edilen, hedefleri önceden belirlenmiş bir programla belirlenen, planlı etkiler sistemidir. Larousse Fransızca Sözlüğü, Eğitim; Bunu "fiziksel, zihinsel ve ahlaki (etik) beceri ve yeteneklerin ve bunların sonuçlarının geliştirilmesi eylemi" olarak tanımlıyor ancak "eylem" ve "ürün" üzerinde yoğunlaşıyor (Larousse en couleurs 1972: 304).

Burada iş, süreç ve sonuca atıfta bulunmaktadır; yani sonuca (çalışmaya), yani öğrenmeye işaret eder. Ertürk ise süreç içerisinde ortaya çıkan davranış değişikliğinin doğasına vurgu yapıyor. "kalıcı bir izlenim bırakmak" ve "kişisel deneyimler yoluyla bireylerin davranışlarında istenilen değişiklikleri meydana getirme süreci (Fidan, Erden: 11)

Tüm bu tanımları özetlemek ve birleştirmek gerekirse bilgi şu şekilde tanımlanabilir. Doğumdan ölüme kadar geçen bir dönem olarak, bu dönemde ortaya çıkan yeni davranış ve sonuçları içeren, kimi zaman planlı ve planlı, kimi zaman da çevreyle kalıtsal etkileşimi kapsayan bir durumdur.

1.2. SES EĞİTİMİ DERSİ İÇERİĞİ VE TANIMI

Ses eğitiminin tanımını Töreyin kitabında şöyle anlatıyor, bilimin ve sanatın çeşitli alanlarıyla iş birliği yaparak insanlara sesini öğretmek; Eğitimin amacı, konuşurken ve/veya şarkı söylerken çocuğu belli yöntemlerle tutma, tutma, etkileme ve koruma ile

ilgili doğru davranış kalıplarının öğrenilmesidir. Her türden ve her seviyedeki eğitim kurumlarında verilmektedir. İş hayatında sürekli sesini kullanmak zorunda olan kişilere, iş amacına göre bir iletişim ve iletişim aracı olması nedeniyle verilmektedir. Bu pasajda; Konuşma öğretiminin doğası, genel kapsamı, unsurları, temel ilke ve hedefleri, yöntem ve teknikleri ile ilgili bazı terim ve kavramlara burada yer verilmektedir. Ses eğitimi; Bireylerin anatomik ve fizyolojik yapısal özelliklerine göre konuşma ve şarkı söylerken sesini kullanabilmesi için gerekli davranışı edindiği, amaçlanan hedeflere ulaşmak için önceden belirlenmiş ilke ve yöntemlerle uygulanan planlı, programlı bir iletişim sürecidir." Eğitim tanımından yola çıkarak bu tanıma ek olarak eğitim türlerini de içeren bir tanım da yapabilirsiniz. "Kişilere konuşurken ya da şarkı söylerken sesi doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gerekli yolları veren, konuşma, şarkı söyleme, ses eğitimi gibi ses altı eğitimlerini de kapsayan multidisipliner bir uzmanlık alanıdır. Tanımda kullanıldığı şekliyle "Doğru", anatomik ve fizyolojik yapıyı, dili ve müzikal niteliklere uygunluğu, gerçeklik ve kurallara uygunluğu, "güzel" terimi ise konuşmanın uyumunu ve ölçülebilir davranış dengesinin yanı sıra duygusal durumu da ifade eder. Onun izlenimi başkalarında kalır (Töreyin 1998: 10-12).

Ses eğitimi, eğitim alanının genel adı olmasına rağmen kapsadığı bazı davranışlarda, içerikte, yöntem ve tekniklerde, kullanılan araç ve gereçlerde, bu eğitimin gerçekleştirildiği ortam ve düzeyde farklılıklar bulunmakta olup, Planlanan dönemde uygulanmasında ses eğitimi çeşitli türlere ayırmak gerekir mi?

İçeriği genel eğitim kapsamına giren Müzik Seslendirme eğitimi; "Ses eğitimi", "ses eğitimi", "koro eğitimi" ve "konuşma eğitimi" olarak bilinen ses eğitimi türlerini kapsar ve her türlü müzik eğitimi ve eğitimin her kademesi için geçerlidir. Tanımda kullanılan terimler doğru, etkili ve güzel Türk dili ve estetiği bu açıklamalar, ses öğretiminin türleri ve yöntemlerinden önce felsefe ve eğitimde ifade ettikleri anlamları açıklamak amacıyla verilmiştir.

Afyon Kocatepe üniversitesinde ses eğitimi dersi yıllarda 2020-2021 yılına kadar ses eğitimi öğrencileri birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ses eğitimi dersi almaktaydı. Yeni düzenlemede ders programına göre ilk 2 yıl ses eğitimi dersi sonraki üçüncü ve dördüncü sınıf olan 2 yılda ses tekniği dersi olarak ders programlarına devam edilmektedir.

1.3. TEKNİĞİN TANIMI

Töreyin bu anlatımında teknik kelimesinin bir isim olup, "sanat, bilim ve mesleklerde kullanılan tüm yöntem, teknik ve yöntemler" olup sıfat olarak "bu işle ilgili, bu işle ilgili" anlamına geldiğinden bahsetmiştir. Bilgi ve anlayış gerektiren tüm eğitim alanlarında kullanılır. Özellikle sanat ve spor çalışmalarında nesnel becerilerin kazanılması ancak doğru ve sık teknik uygulamalarla sağlanabilir olarak tanımlamıştır. Bu nedenle size doğru tekniği sağlayacak, tanımlanmış teknik becerilere sahip doğru antrenörü seçmek önemlidir. Dil eğitiminde dilsel bir teknik olarak dil becerilerini geliştirmeye, güçlendirmeye, kullanmaya ve sürdürmeye yönelik her türlü spesifik çalışmayı tespit etmek mümkündür. Örnekler arasında nefes ve rezonans, legato, staccato vb. çalışmaları yer alır. Bu, çeşitli ses teknolojilerini kapsayan bir araştırmadır. Dil eğitimi yöntemleri, dilleri akıcı ve çeşitli şekillerde kullanmanızı sağlayan egzersizler aracılığıyla yapılır. Bu egzersiz tüm vücudun fiziksel kondisyonunu (şekli, ses teli kaslarının iyi çalışması) oluşturmak ve sesin durumunu (kuvvet- gelişme- elastikiyet) oluşturmak için gerekli egzersizleri içerir demiştir (Töreyin 2021: 175)

Bu anlatımla birlikte Töreyin ses kullanımı konusunda tekniğin ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır. Sesin üretimi ve kullanımına ilişkin bilişsel ve davranışsal davranışları kazandırmayı amaçlayan teknikleri ele almaktadır. Doğru uygulama ve düzenli tekrarlar, sesinizi hem güzel hem de etkili bir şekilde kullanmanızı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sesinizin güçlenmesine ve esnekliğinin artmasına da yardımcı olur. Eğitim programı için oldukça önemli olan bu teknikler, genellikle sarmal bir öğrenme modeli aracılığıyla bilişsel davranışları basitten karmaşığa doğru geliştirmeyi hedefler. Bilişsel davranış genellikle teknik eğitimle kazanılırken, duygusal davranışlar duygusal öğrenme sonuçlarıyla gelişir. Örneğin; gark sesiyle şarkı söyleyen bir kişi, uzun bir süre sonra sesini doğru şekilde kullanarak şarkı söyleyebilir ve etkili bir şekilde konuşabilir. (Töreyin 2021: 176) Burada, bu konuyu detaylı bir şekilde ele almaktadır ve belirli kelimeler kullanılarak ifade etmiştir.

Töreyin ses eğitiminin ses tekniği ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğini ve bunun nedenini, kontrolün ses üretimi sırasında basıncın düzenlenmesine yanıt olarak sağlanmasıyla açıklamaktadır. Ses egzersizlerinin bazılarının beden eğitimi aracılığıyla, diğerlerinin ise şarkı söylerken boyun, gırtlak ve yutak kaslarının doğru şekilde hareket etmesini sağlamak için yapıldığını vurgular. Saldırı, sesin başlangıcında gerçekleşmeli ve nefes-ses bağlantısının tonunun korunması, doğru ses üretiminin ve ses

kalitesinin bütünlüğünün sağlanmasında önemli bir adım olarak belirtilir. (Töreyin 2021: 176). Töreyin doğru rezonatörün kullanımının yüksek kaliteli ses üretmek için hayati önem taşıdığı ve bu sayede sesin güçlenip kaliteli hale geldiğini ifade etmiştir.

2. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SES EĞİTİMİ VE SES TEKNİĞİ DERSLERİ

Ses eğitimi ve ses teknikleri dersleri, müzik eğitimi alanında önemli bir yer tutmaktadır. Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde yer alan bu dersler müzik eğitiminin ilk yıllarında, şarkı söyleme ve icra etme performansı üzerine odaklanarak ses eğitimi öğrencilerinin temel becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Bu dersler, öğrencilere doğru solunum teknikleri, ses perdesi ve vokaliz gibi temel ses unsurlarını öğretirken, aynı zamanda repertuvar genişletme ve sahne performansı becerilerini de destekler. Öğrenciler, bu derslerde eserleri anlama, yorumlama ve sahneleme becerilerini geliştirerek seslerini ustaca kullanmayı öğrenirler.

Öte yandan, ses tekniği dersleri genellikle daha ileri seviyedeki üçüncü ve dördüncü sınıf öğrenciler ve sesin mekanik yapısını, akustik prensipleri ve vokal sağlığı üzerine odaklanır. Bu derslerde, öğrencilere doğru ses fonasyonu ve rezonans, ses tellerinin doğru kullanımı, ses tonu ve kalitesinin geliştirilmesi gibi konular detaylı bir şekilde ele alınır. Amacı, öğrencilere seslerini doğru ve etkili bir şekilde kullanmayı, seslerini güçlendirmeyi ve sağlıklı bir vokal teknik geliştirmeyi öğretmektir. Ses eğitimi dersinde, doğru solunum teknikleri, ses perdesi kontrolü, rezonans, nefes kontrolü, duruş ve postür gibi temel beceriler öğretilir. Ayrıca, ses fonasyonu, dil ve dudak egzersizleri ("la-la-la" veya "mi-mi-mi" artikülasyon egzersizleri), maske rezonansı ("mmm" sesiyle yapılan teknik), derin nefes alışverişi ve ses ısıtma egzersizleri de öğretilir. Bu temel eğitimler, öğrencilerin vokal performanslarını artırmayı amaçlamaktadır. Ses tekniği derslerinde ise, eserler üzerinde ritmik, melodik ve duygusal ifade yeteneklerinin geliştirilmesine odaklanılır ve aynı zamanda gelenekten gelen okuyuş üslubu ve kişisel tavırların oluşmasına katkıda bulunur.

Afyon Kocatepe Üniversitesinde ses eğitimi dersi yıllarda 2020-2021 yılına kadar ses eğitimi öğrencileri birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar ses eğitimi dersi almaktaydı. Yeni düzenlemede ders programına göre ilk 2 yıl ses eğitimi dersi sonraki üçüncü ve dördüncü sınıf olan 2 yılda ses tekniği dersi olarak ders programlarına devam edilmektedir.

2.1. İKİNCİ ALT PROBLEME DAİR BULGULAR

Ses tekniği dersinde, Türk sanat müziğine özgü eserler ve teknikler, öğrencilerin ritmik, melodik ve duygusal ifade yeteneklerini geliştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu kapsamda, triyole, glissando, serbest eserler, dini ve ladini eserler gibi çeşitli unsurlar, ses genişliği, nefes kontrolü, teknik hız ve ritmik adaptasyon gibi temel ses tekniklerinin güçlendirilmesi için önemli araçlar olarak ders programında yer alır. Bu unsurlar, aynı zamanda icracıların Türk sanat müziğindeki mesleki gelişimlerine katkı sağlayarak, profesyonel performans düzeylerini artırmalarına yardımcı olur.

2.1.1. Glissando

Özkan Glissandoyu, bir grup nota arasında yumuşak geçiş anlamına gelen bir müzik tekniği olarak tanımlamıştır. Glissando, Türk müziğinde özellikle yaylı çalgılar ve ses öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Bu teknik, icracının ses aralığını ve kaydırmayı geliştirmesine yardımcı olur. Türk müziğinde glissando, makam geçişlerini ve mikrotonları vurgulamak için kullanılır. Glissando teknikleri icracının ses aralığını genişleterek notalar arasında yumuşak geçiş yapma yeteneğini artırır demiştir (Özkan, 1997: 45).

2.1.2. Dini Eserler

Aksoy' a göre genellikle İslamiyet'in temel değerlerini ve inançlarını yansıtan dini eserler, ilahi, kaside ve mevlit gibi türlerde olabilir. Hem ritmik hem de melodik açıdan belirgin özellikler taşıyan bu eserler, icracının duygusal ifade yeteneği ve teknik becerisini geliştirmesine yardımcı olur. Özellikle ilahiler, makam kullanımı ve sözlerin tekrarı ile icracının nefes kontrolünü ve melodik sürekliliğini artırır. Bu eserler, icracının manevi bağ kurmasına ve ruhsal derinlik kazanmasına yardımcı olur (Aksoy, 1998: 33).

2.1.3. Ladini Eserler

Uslu' ya göre dini temalar içermeyen ve daha çok günlük yaşam, aşk, doğa ve sosyal konuları işleyen ladini eserler, Türk sanat müziğinde şarkı, türkü ve semai gibi formlarda karşımıza çıkar. Bu eserler, icracının geniş bir duygusal ifade yelpazesi kullanmasına olanak tanır ve teknik becerilerin yanı sıra dramatik yorumlama yeteneğini de geliştirir. Ladini eserler, çeşitli usuller ve makamlar kullanılarak icra edilir, bu da icracının ritmik ve melodik çeşitlilikle başa çıkma becerisini artırır (Uslu, 2002: 56).

2.1.4. Triyole

Özkan burada triyole için, Türk müziğinde sıkça kullanılan ve üç eşit nota değeriyle çalınan bir ritmik figürdür demiştir. Özellikle usuller içinde melodik süslemeler ve hareketlilik kazandırmak için tercih edilen triyoleler, ritim ve koordinasyonun gelişmesine yardımcı olur. İcracının ritmik düzenleme becerilerini ve hassasiyetini artırır demiştir (Özkan, 1997: 25).

2.1.5. Serbest Eserler

Uslu' ya göre belirli bir usul olmadan icra edilen serbest eserler, icracının yorum gücü ve teknik becerisini ön plana çıkarır. Bu tür eserler, icracının esnek düşünme ve yaratıcılığını teşvik ederek, yorum gücünü ve teknik becerisini geliştirmeye yöneliktir (Uslu, 2002: 34).

2.1.6. Ah ile Başlayan Eserler

Tekelioğlu' na göre genellikle hüznü ve derin duygular içeren "Ah" kelimesiyle başlayan eserler, icracının duygusal ve teknik becerilerini sergilemesi için uygundur. Bu eserler, duygusal ifade yeteneğinin gelişmesine ve derinlik ve duygu aktarımının artırılmasına yardımcı olur (Tekelioğlu, 2005: 58).

2.1.7. Of ile Başlayan Eserler

Aksoy "Of" ile başlayan eserler için, genellikle yoğun duygusal ifade gerektiren parçalardır ve ses tekniğini geliştirmek için kullanılır demiştir. Bu eserler, ses kontrolü ve teknik becerilerin gelişimine katkıda bulunur ifadesini kullanmıştır (Aksoy, 1998 :45).

2.1.8. 9/8 Usulünde Yazılmış Ah'lı Eserler

Behar Türk müziğinde sıkça kullanılan aksak ritimlerden biri olan 9/8 usulü, "Ah" kelimesiyle başlayan eserlerde ritmik ve melodik açıdan zenginliği ile dikkat çeker. Bu usulde yazılmış eserler, icracının ritmik duyarlılığını ve teknik becerisini artırır. 9/8 usulü, ritmik zorlukları içermesi nedeniyle icracının ritmik adaptasyon yeteneğini geliştirir demiştir (Behar, 2008: 112).

2.1.9. Değişken Usullü Eserler

Kutbay' a göre birden fazla usulün kullanıldığı değişken usullü eserler, icracının farklı ritmik yapılar arasında geçiş yapabilme yeteneğini geliştirmesine yardımcı olur. Bu eserler, ritmik adaptasyon yeteneğini artırır (Kutbay, 2003: 76).

2.1.10. Terennümlü Eserler

And' a göre Eserin belirli bölümlerinde sözsüz melodik tekrarları ifade eden terennüm, icracının nefes kontrolü ve melodik devamlılığı sağlamasına yardımcı olur. Terennümlü eserler, nefes tekniği ve sürekliliği üzerinde çalışmak için uygundur (And, 2009: 98).

2.1.11. Çarpmalı Eserler

Arel Türk müziğinde süslemeler olarak kullanılan çarpmalar, icranın estetik değerini artırır demiştir. Bu süslemeler, icracının parmak ve nefes tekniklerini geliştirmesine katkı sağlar. Çarpmalı eserler, melodik ifadeyi zenginleştirir ve teknik hakimiyeti artırır demiştir (Arel, 1975: 65).

2.1.12. Metronomu Hızlı Eserler

Erguner' e göre icracının teknik hızını ve ritmik doğruluğunu geliştirmek için hızlı tempolu eserler önemlidir. Bu eserler, özellikle genç icracıların teknik gelişiminde büyük rol oynar ve hız, doğruluk ve dayanıklılık üzerinde çalışmayı sağlar. Hızlı tempolu eserler, icracının teknik hızını ve ritmik doğruluğunu geliştirir. Bu eserler, genç icracıların teknik gelişiminde büyük rol oynar ve hız, doğruluk ve dayanıklılık üzerinde çalışmayı sağlar (Erguner, 1995: 120).

Bu bilgiler, ses tekniği dersinde Türk müziği eserleri ve tekniklerinin ses tekniğini nasıl beslediğini ve geliştirdiğini detaylı bir şekilde açıklamıştır.

2.2. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİNDE KULLANILAN SEKİZ DÖNEMLİK MÜFREDAT, DERSİN ÖĞRETİM ELEMANININ GÖRÜŞLERİ VE DERSTE KULLANDIĞI ESERLER

2.2.1. Ses Eğitimi I Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 1. sınıf güz dönemi ses eğitimi I içeriğinde 14 konu ve 2 sınav haftası ve toplam 30 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin dili Türkçe olup zorunlu derstir. Dersin amacı temel müzik bilgileriyle birlikte insanda sesin oluşumunu sağlayan sistemlerde öğretilerek, bilinçli bir ses gelişimi ve kullanımı ile öğrenciye doğru şarkı söyleme davranışını kazandırmayı amaçlar. Dersin öğrenme çıktıları ses ve ses organlarını tanıır. Nefes ve nefes organlarını tanıır. Bedensel rahatlatma yöntemleri edinir. Doğru ses çıkarma (postür pozisyonunu) almayı kavrar. Doğru nefes alma ve diyafram nefesi

kullanım tekniğini kavrar.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönemde icra edilen eserlerde dikkat edilmesi gerek ve ön plana çıkan kısa ve uzun nefes kullanımlarıdır. Bunun yanı sıra ritim duygusundaki hakimiyet ve temel ses aralıkların oluşturulurken doğru şarkı söyleme davranışının kazandırılması amaçlanmıştır” ifadesini kullanmıştır.

Dersin öğretim elemanının kullandığı eserler tablodan sonra belirtilmiştir.

Tablo 1. Ses Eğitimi I Dersi Müfredat ve İçerikleri

Ses Eğitimi I	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Temel Müzik Bilgileri ve Ses Organları	2
2	2	Nefes Organları ve Diyafram Kullanımı	2
3	3	Bedensel Rahatlama Yöntemleri	2
4	4	Doğru Postür ve Ses Çıkarma Teknikleri	2
5	5	Doğru Nefes Alma Teknikleri	2
6	6	Ses Gelişimi ve Şarkı Söyleme Pratikleri	2
7	7	Ses Sağlığı ve Bakımı	2
8	8	Şarkı Söyleme Performans Analizi	2
9	9	Ses ve Duyma Eğitimi	2
10	10	Nefes Kontrolü ve Şarkı Söyleme	2
11	11	Vocal Resonans ve Teknikleri	2
12	12	Performans Uygulamaları	2
13	13	Şarkı Repertuarı Çalışmaları	2
14	14	Ders Tekrarı ve Performans Hazırlığı	2
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

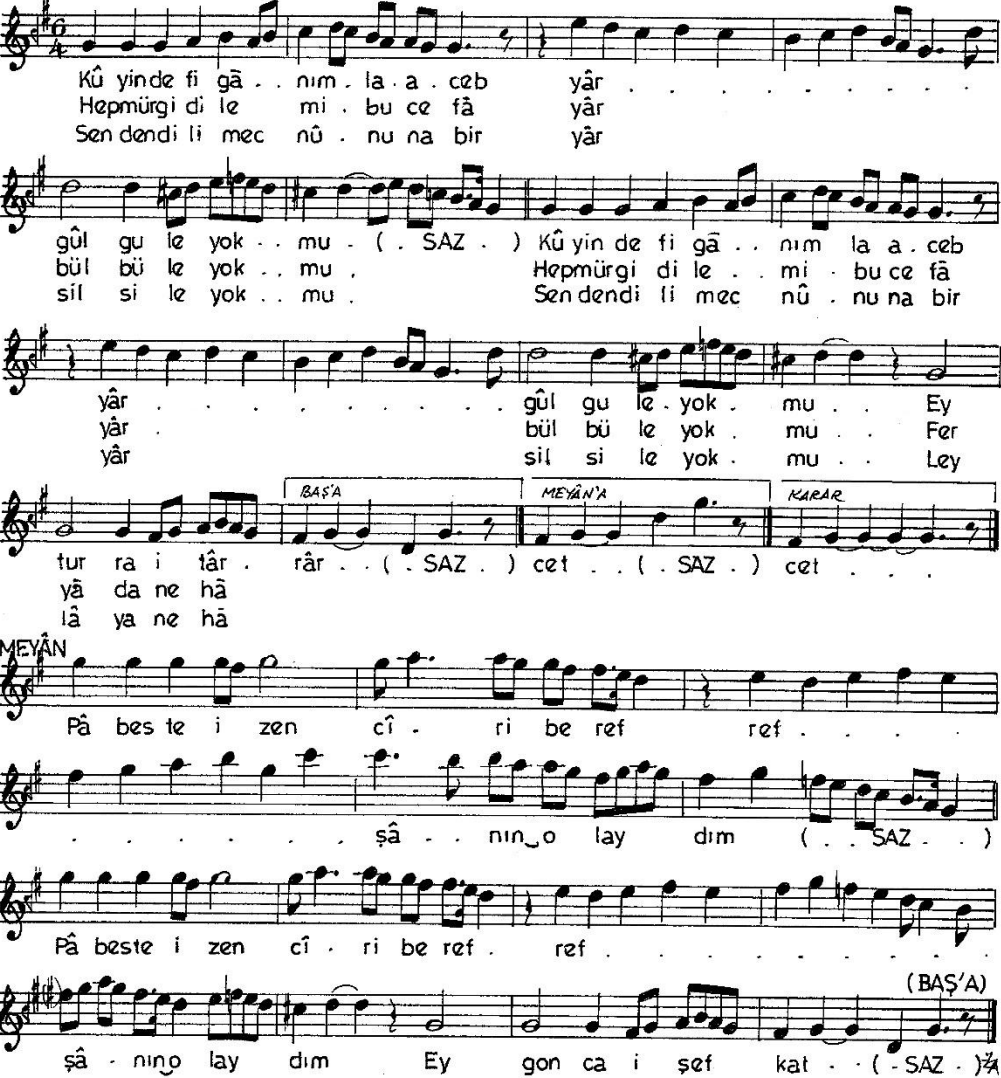
Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

Şekil 14. Kûyinde Figanımla Acep Gulgule Yok Mu Eserinin Notası

RAST YÜRÜK SEMÂİ

Mandolî ARTİN EFENDİ

Yürük Semâi

Kû yinde fi gâ . . nım . la . a . cəb yâr
Həpmürgi di lə mi . bu cə fâ yâr
Sən dendi li mec nû . nu na bir yâr

gûl gu lə yok . mu . (. SAZ .) Kû yin de fi gâ . . nım la a . cəb
bül bü lə yok . mu . Həpmürgi di lə . . mi . bu cə fâ
sıl si lə yok . mu . Sən dendi li mec nû . nu na bir

yâr gûl gu lə . yok . mu Ey
yâr bül bü lə yok . mu Fer
yâr sıl si lə yok . mu Ley

tur ra i târ . râr . . (. SAZ .) cet . . (. SAZ .) cet
yâ da ne hâ
lâ ya ne hâ

Pâ bes te i zen cî . ri be ref ref
şâ . . nın_o lay dım (. . SAZ . .)

Pâ beste i zen cî . ri be ref . ref
şâ . nın_o lay dım Ey gon ca i şef kat . . (. SAZ .)

Kûyinde figānımla aceb gûlgule yok mu
Ey turra-i târrâr
Hep mûrg-i dilə mî bu cefâ bülbüle yok mu
Feryâda ne hâcət
Pâ-beste-i zencîr-i beretşânın_olaydım
Ey gonca-i şefkat
Senden dil-i mecnûnuna bir silsilə yok mu
Leylâ'ya ne hâcət

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5221.pdf>

Şekil 15. Ben Gibi Sana Aşık-I Üftade Bulunmaz Eserinin Notası

HÜSEYNÎ NAKIŞ YÜRÜK SEMÂİ

Yürük Semâî
(♩=120)

TAB'Î MUSTAFA EFENDİ

Ben gi bi sa na â şı kı üf
- tâ de bu lun maz, maz
üf - tâ de bu lun maz
Sen gi bi gü zel da hi bu dün
ya da bu lun maz, maz
dün yâ - da bu lun maz
Â vâ re di lem ben bî çâ re di lem ben
Tennenni te nen, tennenni te nen, tennenni te nen, tâ dir
te nen - tâ dir, ney dir dir - ten
ten, ten, ten
Ten ye le lâ li na lâ ni nam
hayrâ ni nam benâ şı kı gir yâ ni nam

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/472.pdf>

Şekil 16. Sende Gözden Çıkarıp El Gibi Tuttun Mu Beni Eserinin Notası

BÜSELİK ŞARKI

CİNUÇEN TANRIKORUR

Aksak
(♩=108)

- - -) Sende göz den çı - ka rıp el . .
gibi tut tun - - - mube ni (- SAZ - - mube ni (- - SAZ - -
- - -) Nese lââm var - - - neha ber söy - - - leu nut tun . .
Tadı yok lez zeti yok sen denu zak gün . .
mube ni (- SAZ - -) Nese lââm var - - - neha ber söy - -
le ri min Tadı yok lez zeti yok sen - -
leu nut tun mu be ni (- SAZ - -) Seni nim ben -
denu zak gün le ri min
diye rek yok sa a vut tun - - - mube ni (- SAZ -
- - -) Seni nim ben - - - diye rek yok - -
sa a vut tun mube ni (- SAZ -) le ri min . .

Sen de gözden çıkarıp el gibi tuttun mu beni
Ne selâm var, ne haber, söyle unuttun mu beni
Seninim ben diyerek yoksa avuttun mu beni
Tadı yok, lezzeti yok senden uzak günlerimin

(Güfte : Ali Rızâ Şengel)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1609.pdf>

Şekil 17. Hastasın Zannım Vefa Mahzunosun Eserinin Notası

UŞŞÂK ŞARKI

ŞEVKİ BEY

CURCUNA

Has ta sin zan nım ve fâ
mah zû
nu sun (- SAZ - - - -) (- SAZ - - - -)
Söy le gön lüm sen ki min
mef tû tû
nu sun (- SAZ - - - -) (- SAZ - - - -)
'Lon'
Der di aş kın şüp he siz
mec nû
nu sun (- SAZ - - - -) (- SAZ - - - -) Z.A.

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/8971.pdf>

2.2.2. Ses Eğitimi II Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 1.sınıf bahar dönemi Ses Eğitimi II dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 13 konu ve 3 sınav haftası ile 64 ders saati olarak ilerlemektedir. Dersin amacı öğrenciler üzerinde ses alıştırmaları yaparak ses tellerinin gelişmesini sağlamaktır. Dersin Öğrenme Çıktıları ise diyaframı etkin olarak kullanır. Ses egzersizlerini pesten tize tizden pese forse ettirmeden sesini kırmadan tek renkte yapabilir.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönemde icra edilen eserlerde 1. Döneme ek olarak ses sınırlarını geliştirici ve belirleyici eserler geçilmiştir. Sesin genliğini ve esnekliğini oluşturmak ayrıca müzikaliteyi de sağlamak amaçlanmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Dersin öğretim elemanının kullandığı eserler tablodan sonra belirtilmiştir.

Tablo 2. Ses Eğitimi II Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Eğitimi II	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Vücut gevşetme, diyafram ve ses egzersizleri	4
2	2	Yedili ve oktav aralıklarla şan egzersizlerinin uygulanması	4
3	3	Vücut gevşetme, diyafram çalışmaları	4
4	4	Vücut gevşetme, diyafram çalışmaları	4
5	5	Ses egzersizlerinde ajilite uygulanması ve tiz seslere ulaşım	4
6	6	Şan için piyano eşlikli albümden seçilen Türkçe sözlüğü lied çalışmaları.	4
7	7	Vücut gevşetme ve ses egzersizleri	4
8	8	Şan için piyano eşlikli albümden lied seçimi	4
9	9	Vücut gevşetme, diyafram ve ses egzersizleri ile lied çalışmaları	4
10	10	Yapılan ses egzersizlerinde müzikalite çalışmalarına başlanması	4
11	11	Seçilen parçalarda müzikalite çalışmalarının nasıl uygulanacağını gösterilmesi	4
12	12	Seçilen parçalara piyano eşlik ve müzikalite eklenmesi	4
13	13	genel tekrar ve metod uygulaması	4
14	14	Sınava hazırlık	4
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

Şekil 18. Niçin Mahzun Bakarsın Sen Bana Öyle Eserinin Notası

MUHAYYER ŞARKI

Sofyân Hacı Ârif Bey

Niçinmah zun ba kar sını sen ba na . öy .
lə sen ba na öy lə (-- SAZ --
...) Nedir küs kün lü ğün ey mah söy -
lə ey mah söy - lə (- SAZ -
lə (- - SAZ - -) Müked der dur du - ğün
lâ - yık mı böy lə lâ - yık mı böy -
lə (SAZ) Karar

Niçin mahzûn bakarsın sen bana öyle
Nedir küskünlüğün ey mâh söyle
Mükedder durduğun lâıık mı böyle
Nedir küskünlüğün ey mâh söyle

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/7368.pdf>

Şekil 19. Ok Gibi Hublar Beni Eserinin Notası

MUHAYYER DÎVÂN

Nim sofyan (Sahibi meçhul)

- SAZ . . .

Ah Ok gı bi hûb - lar . . beni yay

- danya . ba - na at . . . ti lar hey . . . (- SAZ -

. . .) Ah Bil me di ler .

kad ri mi u - . . cuz ba ha ya sat . . . ti lar . . hey . .

(- SAZ) Ah

Ney di vak tın de gü zel ler bû se ler vâ . . detti ler (- SAZ -

. . .) Birsöz i . le hâ sı lı ş u . . gön lü mü at . . dat tı lar . . .

(- SAZ)

Yâr Hani yâ sâ dık de yu methetti ğin ol - nâv .

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3705.pdf>

Şekil 20. Ok Gibi Hublar Beni Eserinin 2. Sayfa Notası

Muhayyer Divân'ın devamı

ci vân ... Düngece ol dil bē ri bir ba de ye cy nat dı
lar ... (- SAZ ...)
Ah ... Gör dūmol hū - ri sı fat aḡ - yâr i lē ūl -
fet_ey - ler ... (- SAZ ...)
Ah ... Hase tin den dertli yi - top - lar gi -
bi - pat ... lat tı lar ...

Ok gibi, hûblar beni yaydan yabana attılar
Bilmediler kadrimi, ucuz bahâya sattılar
Neydi vaktinde güzeller, bûseler vâ'd_ettiler
Bir söz ile hâsılı su gönlümü aldattılar
Haniyâ sadık deyû methettiğin ol nev-civân
Dün gece ol dilberi bir bâdeye oynattılar
Gördüm ol hûri-sıfat aḡyâr ile ülfet_eyler
Hasetinden Dertli'yi toplar gibi patlattılar

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3705.pdf>

Şekil 21. Kalacak Sanma Bu Çağın Eserinin Notası

BAYÂTÎ-ARABÂN ŞARKI

Aksak ZEKİ ÂRİF ATAERGİN

Kala cak san ma bu ça ğın - - - bugü zel . lik .
sola cak - - - bugü zel . lik - - - sola cak
(SAZ) (SAZ)
) O sa mur saç - - - lara bir gün - - - debe yaz lar - - -
dola cak - - - beyaz lar - - - dola cak
(SAZ) (SON)) Şu ge çen şen - - -
sene ler - - - kal bi ne hic rân ola cak - - -
kal bi ne hic - - - rân ola cak (SAZ)

Kalacak sanma; bu çağın, bu güzellik solacak
O samur saçlara bir gün de beyazlar dolacak
Şu geçen şen seneler kalbine hicrân olacak
O samur saçlara bir gün de beyazlar dolacak

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1014.pdf>

Şekil 22. Ben Nar-I Aşka Hoş Yane Geldim Eserinin Notası

"D. Ergin'den"

TÂHİR İLÂHÎ

Güfte: NÂSÜHİ DERGÂHI ŞEYHİ
KERAMEDDİN EFENDİ
Beste: ZEKİ ARIF ATAERGIN

BÜYÜK.

BEN NÂ - RI AŞ - KA HOŞ YÂ . . . NE .

GEL . . . DİM HAY ME . DED DİM - HAY ME . DED

AK LI Yİ TİR DİM Dİ . . . VÂ . . . NE .
İN LE Dİ GÖN LÜM MES . . . TÂ . . . NE

GEL GEL DİM HAY DİM HAY ME DED DİM HAY ME . . DED

TEV HİD KO KU SUN AL . . . DİM

E ZEL . . . DEN HAY ME . DED

TEV HİD KO KU . . SUN . AL . . . DİM

E ZEL . . . DEN HAY ME . DED

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/15653.pdf>

Şekil 23. Ah Cevri Yare Sabır Buldum Eserinin Notası

HÎCÂZ BESTE

RÂKİM ELKUTLU

Düyek

Ah Cevri yâ re sa bir bul dum . öm rûmah zâ .
ne kal di . . . Gel gel
rû hi re vâ nim (. . . SAZ . . .) gel . . .
gel kâ şı ke mâ nim (. . . SAZ . . .)
A man a man a man ca nim ye lel . . .
lel le lel li mî rim ye le . . . lel . . . lel li .
a man a man a man öm rûmah zâ . .
a dim di vâ
MEYÂN
ne kal . . . di Aş ka er di ak . . . lı se lîm . .
ne kal . . . di (SON)
a dim . . . dî vâ . . . ne kal . . . di . . .

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/2241.pdf>

Şekil 24. Ne Doğan Güne Hükmüm Geçer Eserinin Notası

MÂHÛR ŞARKI

Sofyân

MÜNİR NÜREDDİN SELÇUK

Aranağmesi

Nedo ğan gü ne hük müm - - ge çer - - - Ne hal den an - la
yan bulu nur (- - SAZ - -) Ah - - - ak lım dan - ö
lü - - müm - ge çer (- - SAZ - -)
Son ra bu bah - çe (- - SAZ - -) bu kuş bu nur (- SAZ -) Vegö nül -
tan rı sı na der ki (- - SAZ - -) Per vâm yok ver di ğin e lem - den
(- SAZ - -) Hermih net ka bû lüm (- SAZ -) ye ter ki, Gün ek -
sıl - me sin pen ce rem den

Ne doğan güne hükmüm geçer
Ne halden antayan bulunur
Ah! aklımdan ölümüm geçer
Sonra bu bahçe, bu kuş, bu nur
Ve gönül tanrısına der ki:
"Pervâm yok verdiğin elemden
Her mihnet kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin penâremden"

(Güfte: Cahid Sıdkı Tarancı)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/8867.pdf>

SÛZ-NÂK ŞARKI

FAHRİ KOPUZ

Düyek

E lem geçer dedi k_am . . mâ ha kî kat_öy le de ğil (. . SAZ . .)

E lem geçer dedi k_am . . mâ ha kî kat_öy le de ğil (. . SAZ . .)

Ze vâ li yok gamı a_ş . . kın . bu mihnet_öy . le de ğil (. . SAZ . .)

Hudut - suz düvel_ol . maz . fa kat se nin hüs . nün

Hudu dasığ mıyor_ as - la . bu dev let_öy le de ğil (. . SAZ . .)

O lur muhiç giran_ey . . ser . pi yâ le nû - şı ce mâl (. . SAZ . .)

Humâ rı ol mazo câ . . min . . o iş ret_öy le de ğil (. . SAZ . .)

Kopunca bir teli bağ lan sa da dü ğümlü ka lır

Do kun magön lüme şar . . tı . . muhab bet_öy le de ğil (. . SAZ . .)

Zamangelir bı kî lır . . mah lar dan_ey Mu hî (. . SAZ . .)

Fa kat o mih redo yul_ maz . o â fet_öy le de ğil Z

(Güfte: Muhiddin Bey)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5901.pdf>

Şekil 26. Akşam Yine Gölgen Yine Gölgen Yine Akşam Eserinin Notası

MUHAYYER - KÜRDÎ FANTEZİ

Sofyan SÂDEDDİN KAYNAK

(SAZ) Ak şam yi ne göl
gen yi ne göl gen yi ne ak şam (- SAZ)
Göl gen neyi gör sëm ne yi sev sëm ne ye bak şam (SON)
(SAZ) Sen siz i çi len (- SAZ)
bâ de ka ran lık do lu bir cam (. SAZ)
Serbest Â gû şuma çık ren gimü çuk kalbimi şık sız Kar sım dağü nün
çah resi bir yaş lıca tık kız Hüs-nün o ka dar ta zeki sev - gim
yakı şık . . . sız (. . SAZ) 4

(Güfte: Cemâl Nâbedîd)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/4128.pdf>

2.2.3. Ses Eğitimi III Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 2.sınıf güz dönemi Ses Eğitimi III dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 28 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı profesyonel anlamda sesi tanımak, sesin oluşumu hakkında temel bilgiler edinmeyi sağlamak şarkı söyleme beceresini geliştirmek amaçlı çalışmalar yapmaktır. Dersin öğrenme çıktıları Türk Müziği Ses Eğitimi ve Şan Eğitimi farkını yorumlayabilir. Farklı türde ses eğitimi uygulamaları yaptırabilir. Genel Ses eğitimi hakkında tamamıyla bilgi sahibi olabilir.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönem icra edilen eserlerde, makamsal perde hassasiyetinin gözetilmesi, çarpma (süsleme) notalarının kullanımı, Glissando (kayarak) okuma, ritmik ve ritim dışı (serbest formda) okumaların yapılması ve eşlikli şarkı söyleme, yorum becerisinin kazandırılması amaçlanmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 3. Ses Eğitimi III Dersi Müfredat ve İçerikleri

Ses Eğitimi III	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Ses eğitimi ve ses hakkında genel bilgileri tekrar etmek	4
2	2	Sesi açma çalışmaları yapmak ve seçilen eser üzerinde uygulama yapmak	4
3	3	Seçilen eseri ölçü nispetinde seslendirmek genel ses eğitimi ve Türk müziği ses eğitimi seslendirmelerini uygulamalı olarak göstermek tekrarı yaptırmak	4
4	4	Seçilen eserin örnek kayıtlarını dinleterek farklı ses icrası yorumlarını benimsetmek ve farklı farklılıkları üzerinde tartışmak	4
5	5	Öğrencilerin ses aralıklarına göre seçilen eserlerin üzerinde başlangıç sonu çevresini benimsemek	4
6	6	Seçilen eserlerde nefes vurgu ve tonlama çalışmaları yapmak	4
7	7	Eserlerin bireysel olarak seslendirmesini yapmak seçilen farklı makamdaki eseri ölçünün nispetinde seslendirmek genel ses eğitimi ve Türk müziği ses eğitimi seslendirmelerini uygulamalı olarak	4
8	8	Seçilen farklı makamdaki eserin örnek kayıtlarını dinleterek farklı ses icrası yorumlarını benimsetmek ve farklılıkları üzerine tartışmak	4
9	9	Öğrencilerin ses aralıklarına göre seçilen eserlerin üzerinde başlangıç sonu evresini benimsetmek genel ses eğitimi kurallarına göre seslendirmesini sağlamak	4
10	10	Seçilen eserlerde nefes vurgu ve tonlama çalışmaları yapmak	4
11	11	Seçilen farklı makamdaki eserlerde nefes vurgu ve tonlama çalışmaları yapmak	4
12	12	Seçilen ve yukarıda uygulaması yapılan tüm eserlerin ses eğitimi ve şarkı söyleme kurallarına göre tekrarlanması	4
13	13	Öğrencilerin bizzat kendi seslerini verilen eserlerin nispetinde kendi tonlarına uygun olarak kayıt altına almaları	4
14	14	Genel tekrar öğrenilen bilgi ve uygulamaların tekrarı	4
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

2.2.4. Ses Eğitimi IV Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 2.sınıf bahar dönemi Ses Eğitimi IV dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 14 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı profesyonel anlamda sesi tanımak. Sesin oluşumu hakkında temel bilgiler edinmeyi sağlamak, sesi koruma yollarını öğrenmek, kulak çalışmaları ve egzersizlerle ses kullanım becerisini arttırmak, şarkı söylemek becerisini geliştirmek amaçlı çalışmalar yapmaktır. Dersin Öğrenme Çıktıları farklı türde ses eğitimi uygulamaları yaptırabilir. Sesi tanıma becerisi kazandırır. Türk Müziği Ses Eğitimi ve Şan' a dayalı ses eğitimi hakkında etüt yazabilir ve seslendirebilir.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönem geçilen eserlerde, sesi yönlendirme ve tonlama becerisine (Entonasyon) dikkat edilmiştir. Ayrıca bağlı okuma, üçleme, grupetto (esas notanın alt ve üst notlarıyla melodilendirilmesi), puandorg (kalış) ve diğer süsleme elemanlarının kullanımının kazandırılması sağlanmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 4. Ses Eğitimi IV Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Eğitimi IV	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Türk müziği ses eğitimi üzerine tanımlayıcı konuşmalar yapmak	4
2	2	Ses eğitimi duruş tonu aralık nefes çalışmaları	4
3	3	Genel etki telaffuz müzikal diksiyon girişler susuşlar	4
4	4	Kişisel eser paylaşımı ve genel eser icraları üzerine uygulamalı çalışmalara başlamak	4
5	5	Seçilen eserlerde nefes vurgu ve tonlama çalışmaları yapmak	4
6	6	Seçilen eseri ölçü nispetinde seslendirmek genel ses eğitimi ve Türk müziği ses eğitimi seslendirmelerini uygulamalı olarak göstermek tekrarı yapmak	4
7	7	Seçilen ve yukarıda uygulaması yapılan tüm eserlerin ses eğitimi ve şarkı söyleme kurallarına göre tekrarlanması	4
8	8	Seçilen ve yukarıda uygulaması yapılan tüm eserlerin sesi eğitimi ve şarkı söyleme kurallarına göre tekrarlanması	4
9	9	Seçilen farklı makamdaki eserlerde nefes vurgu ve tonlama çalışmaları yapmak	4
10	10	Bireysel seslendirme ifade ve yorum çalışmaları	4
11	11	Bireysel seslendirmeyi ifade ve yorum çalışmaları	4
12	12	Performans sunumu ses eğitiminde müzikal doğruluk üzerinde çalışmalar	4
13	13	Performans sunumu ses eğitiminde müzikal doğruluk üzerinde çalışmalar	4
14	14	Sınava hazırlık	4
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

2.2.5. Ses Tekniği I Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 3.sınıf güz dönemi Ses Tekniği I dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 28 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı 5. yarıyıl da ses eğitimi III öğrencilerinin; Gamlar, teknik egzersizler, küçük etütler ve küçük parçalar çalınması amaç edinir. Dersin Öğrenme Çıktıları seslere daha iyi hâkim olma yetisini öğrenir. Ses kullanımında deşifrenin gelişmesinin farkına varır.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönem geçilen eserlerde, klasik türk müziğine uygun uslûbun oluşturulması için bu müziğin ekol isimlerinin icra şekilleri belirlenen eserler üzerinde uygulanmıştır. Nüanslandırma çalışmaları yapılmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Dersin öğretim elemanının kullandığı eserler tablodan sonra belirtilmiştir.

Tablo 5. Ses Tekniği I Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Tekniği I	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Üslup nedir? İyi bir üsluba nasıl sahip olunur.	2
2	2	Üslup çeşitleri ve bu yönde uygulanan sanatlar	2
3	3	Med’ ler, Kasr’ lar, İmale’ ler, Şedde’ li okunuşları tanımak	2
4	4	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin ekol icracılardan dinlenmesi	2
5	5	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin yorumlanması ve tartışılması	2
6	6	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
7	7	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
8	8	Öğrenci bilgi birikiminde iyi bir icra performansı sergiler	2
9	9	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
10	10	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerinin yorumlanması ve tartışılması	2
11	11	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
12	12	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
13	13	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
14	14	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerinin genel tekrarı	2
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

UŞŞÂK ŞARKI

Değişmeli
Aksak (ağırca) RÂKIM ELKUTLU

Bah çem yi ne sâ yen dü-se-râb - -

ol muş-e fen dim (- - SAZ - -) dim (- - SAZ - -)

Çok tan gö nül aş - kın - la ha-râb - - ol muş-e fen - - - -

dim (- - SAZ - -) Ah - - - - ah - - - - -

ah Cev rin si te min

gay ri ki tâb - ol - muş-e - fen - dim (- SAZ -) Çok - - tan -

gö nül aş kın - la ha rab ol - muş-e fen dim (- - SAZ - -)

Çok tan - gö nül aş - kın - la - ha-râb - - - -

ol muş-e fen - - - - - dim - (- - SAZ - - - -) (SON)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/6786.pdf>

Şekil 28. Hak Sar Ettin Beni Eserinin Notası

SEGÂH ŞARKI

Ağır aksak ZEKİ ÂRİF ATAERĞİN

Hâ ki sâr et dîn be ni çok
fir ka tîn le nâ - - - -zenin(-SAZ-
) Has re tin çok cāna yet di
bit mi yor â - hü . . . -e nîn (-SAZ-
hü . . . e nîn (-SAZ- . . .) Tâ - rü mâr - ol
duk ca gön - lüm tit - ri yor - san
dım . . . ze mîn (-SAZ- . . .) hü . . . e nîn . . .

KARAR

Hâk-sâr etdin beni çok firka tînle nâzenîn
Hasretin çok cāna yetdi bitmiyor âh ü enîn
Tarümâr oldukça gönlüm titriyor sandım zemîn
Hasretin çok cāna yetdi bitmiyor âh ü enîn

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5476.pdf>

NIHÂVEND ŞARKI

SELÂHADDİN PINAR

Türk aksağı

Hâ lâ . . . ya şı yor . . . kal . . .
bi min en . . . giz . . .
li - ye rin . . . de . . . (. . . SAZ . . .) de (. . . SAZ . . .)
Bir hâ . . . tı ra nın . . . iz . . .
le ri yıl lar . . .
ca de rin . . . de (. . . SAZ . . .) de (. . . SAZ . . .)
Hum mâ . . . lı ge çen bir . . . gece nin . . .
tâ . . . se he rin . . . de (. . . SAZ . . .)

Hâlâ yaşıyor kalbimin en gizli yerinde
Bir hâıranın izleri yıllarca derinde
Hummâlı geçen bir gecenin tâ seherinde
Bir hâıranın izleri yıllarca derinde

(Güfte: Zekâi Cankardeş)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/4580.pdf>

Şekil 30. Artık Ne Siyah Gözlerinin Gölgesi Kaldı Eserinin Notası

KÜRDÎ' LÎ HÎCAZKÂR ŞARKI

Szngîn semâi ARTAKÎ CANDAN

Ar tık ne si yah göz le ri nin
göl ge si kal dı (- - - SAZ - - -)
Kal bim o bü yük aş ka be del
Bin aşk ya ra tan saç la rın â -
kin le re dal dı (- - - SAZ - - -)
hım la a ğar sın
dı (- - - SAZ - - -) Lâ net o gü zel
göz le ri nin nû ru na yağ
sın (- - - SAZ - - -) sın (- - - SAZ - - -)

Artık ne siyah gözlerinin gölgesi kaldı
Kalbim o büyük aşka bedel kintlere daldı
Lânet o güzel gözlerinin nûruna yağsın
Bin aşk yaratan saçların_âhım la ağarsın

(Güfte : F. Nâfiz Çamlıbel)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3391.pdf>

Şekil 31. Ay Dalgalandırken Suların Oynak İzinde Eserinin Notası

KÜRDÎLÎ HİCAZKÂR ŞARKI

Türk aksağı ARTAKÎ CANDAN

Ay dal gala nır ken sula rın
oy oy nakî zin . de (-- SAZ --)
Meh tâ - ba a çıl . . sak - gece nin . .
şen . . şen - de ni zin - de (-- SAZ --) de (-SAZ-) "GÖV"
Dal sam - o de rin - göz - . . lere bir -
lâh . . lâh . . zadi zin - . . de (-- SAZ --)

Ay dalgalandırken suların oynak izinde
Mehtâba açılacak gecenin şen denizinde
Dalsam o derin gözlere bir lâhza dizinde
Mehtâba açılacak gecenin şen denizinde

(Güfte: Vecdî Bingöl)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3422.pdf>

2.2.6. Ses Tekniği II Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 3.sınıf bahar dönemi Ses Tekniği II dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 28 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı Türk Müziğindeki ses icrasına uygun üslubun oluşturulmasına yönelik teknik çalışmaların yapılmasıdır. Dersin Öğrenme Çıktıları Türk Müziğindeki üslubunu tanıır. Bu yöndeki çalışmaları pekiştirir.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönem geçilen eserlerde, Klasik Türk müziğine uygun üslûb’ un oluşturulması için bu müziğin ekol isimlerinin icra şekilleri belirlenen eserler üzerinde uygulanmıştır. Ayrıca bireysel yorum kazandırılmaya çalışılmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Dersin öğretim elemanının kullandığı eserler tablodan sonra belirtilmiştir.

Tablo 6. Ses Tekniği II Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Tekniği II	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Üslup nedir? İyi bir üsluba nasıl sahip olunur.	4
2	2	Üslup çeşitleri ve bu yönde uygulanan sanatlar	4
3	3	Med’ ler, Kasr’ lar, İmale’ ler, Şedde’ li okunuşları tanımak	4
4	4	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin ekol icracılardan dinlenmesi	4
5	5	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin yorumlanması ve tartışılması	4
6	6	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	4
7	7	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	4
8	8	İhfa, İzhar’ lar Vakf ve Vasıllar, Nakilleri tanımak	4
9	9	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin ekol icracılardan dinlenmesi	4
10	10	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerinin yorumlanması ve tartışılması	4
11	11	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	4
12	12	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	4
13	13	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	4
14	14	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerinin genel tekrarı	4
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

Şekil 32. Bülbul Sesi Ah Oldu Eserinin Notası

KARCIĞAR ŞARKI

Türk aksağı

ARTAKİ CANDAN

Bül bül sesi âh ol du bu yıl
fas lı ba har da (--SAZ --)
Gel ağ - la şa lım kol la rı nı boy -
num a sar da (--SAZ --) da (--SAZ --)
Bin bâ - kire nin göz ya şı var
gam lı su lar da (--SAZ --)

Bülbul sesi âh oldu bu yıl faslı bahârda
Gel ağlaşalım, kollarını boynuma sar da
Bin bâkirenin gözyaşı var gamlı sularda
Gel ağlaşalım, kollarını boynuma sar da

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/772.pdf>

Şekil 33. İndirip Yerlere Benden Kaçırıp Gözlerini Eserinin Notası

HÜZZÂM ŞARKI

CİNÜÇEN TANRIKORUR

Aksak

İn di rip yer . . . le re ben den . . .
ka çırıp göz . . . teri ni (. SAZ . . . leri ni (. SAZ . . .
) Bana top rak . . . la rı kıs kan . . .
Bürü nüp yav ru gü ver cin . . .
dı ra rak geç pp di . yi ne (. SAZ . . .
lerin ür kek li ği ne
) Bana top rak . . . la rı kıs kan . . .
Görmeden kaç dı ö per ken . . .
dı ra rak geç pp di . yi ne (. SAZ . . .
bena yak iz le ri ni (SOY)
) Beni bir yır . . . tıcı kuş pp san . . .
dı da ar dın da du yup (. SAZ . . .

İndirip yerlere benden kaçırıp gözlerini
Bana toprakları kışkandırarak geçdi yine
Beni bir yırtıcı kuş sandı da ardında duyup
Bürünüp yavru güvercinlerin ürkekliğine
Görmeden kaçtı öperken ben ayak izlerini

(Güfte: Güngör Fahri Tüzün)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/2918.pdf>

EVC-ÂRÂ ŞARKI

SELÂHADDİN PINAR

Aksak

Sön dü yâ dım da (..SAZ..) a kis . ler . . gi bi . (.. SAZ ..)
aş . kın . . . se he ri (.. SAZ ..)
Du ru yor . göz le ri nin (.. SAZ ..) kal bi min . .
Bül bü lün . duy ma dı hiç zâ rı nı . .
üs . tün . . de . . ye ri (.. SAZ ..)
gül . bah . . çe . . le ri
Du ru yor . . göz le ri . . nin (.. SAZ ..) kal bi min üs . .
Bül bü lün . . duy ma dı . . hiç zâ rı nı gül . .
tün . . de . . ye . ri (.. SAZ ..)
bah . . çe . . le . ri (SON)
. .) Bî ke sim . kup . . . ku ru yol . lar . . da (.. SAZ ..)
ü mit - siz . . . ya şa dım (.. SAZ ..)
. .) Bî ke sim kup . . . ku ru yol . lar . . da (.. SAZ ..)
ü mit . siz . . . ya şa dım (.. SAZ ..)

Söndü yâdında akisler gibi aşkın seheri
Duruyor gözlerinin kalbimin üstünde yeri
Bî-kesim, kupkuru yollarda ümitsiz yaşadım
Bülbülün duymadı hiç zârını gül bahçeleri

B.T.: 1949

(Güfte Mustafa Nafiz IRMAK)

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1374.pdf>

Şekil 35. Ah Kimin Meftunu Oldun Periruyim Eserinin Notası

EVC-ÂRÂ AĞIR SEMÂÎ

Aksak Semâî Küçük MEHMED AĞA

Ah Ki min mef tû nu ol dun ey
Ah Nê dir bâ is sũ kũ tâ söy
Ah Ki me dil ver din ey tũ tĩ

pe rĩ rũ yim ni hân - söy
le ey şũ hĩ ci han söy
ze bân sũk ker de han söy

le ah cenânay Câ nım yel lêt li
le ah cenânay
le ah cenânay

te re kel li - ye - le kel li a man a . . man

ni - hân - söy le ah cenânay
ci - hân söy
de - hân söy

MEYÂN'A KARAR
le ah cenânay le ah cenânay

MEYÂN
Ah Ki min â yi ne sin de ak
si rũ yin gör dün ey meh

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1369.pdf>

Şekil 36. Ah Kimin Meftunu Oldun Periruyim Eserinin 2. Sayfası Notası

Evç-ârâ Ağır Sermâi'nin devâmı

ru ah cenâney Câ nımyel lâl li

têrê lâl li ye - lê lâl li a man a man

gör - dün ey mäh rû - ah cenâney

Kimin meftûnu oldun ey perî-rûyim nihân söyle
Nedir bâis sükûta söyle ey şûh-î cihân söyle
Kimin âyînesinde aks-i rûyin gördün ey mäh-rû
Kime dil verdin ey tûtî - zebân, sükkar-dehân söyle

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1369.pdf>

Şekil 37. Neşesi Hatıra Geldi Nigehi Dilberinin Eserinin Notası

ŞEVK-EFZÂ ŞARKI

Aksak Tanbûri ALİ EFENDİ

Neşe si hâ... tı ra gel. di nige hi dil -
berinin (-SAZ-) berinin (-SAZ-) Uçu yor - göz -
deha yâ - li oğü zel göz - leri nin - ah -
Uçu yor - göz - deha yâ - li oğü zel - göz -
leri nin (-SAZ-) Olalı â - şıkı dîl - dâ -
rızı yâ â - vârenin (-SAZ-) leri nin -
Aranağmesi

Neş'esi hâtıra geldi nigeh-i dilberinin
Uçuyor gözde hayâli o güzel gözlerinin
Olalı âşık-ı dîldâr-ı ziyâ âvârenin
Uçuyor gözde hayâli o güzel gözlerinin

Kaynak: <https://nota-arsivi.github.io/notalar/6248.pdf>

2.2.7. Ses Tekniği III Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 4.sınıf güz dönemi Ses Tekniği III dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 60 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı Türk Müziğindeki Ses icrasına uygun üslubun oluşturulmasına yönelik teknik çalışmaların geliştirilmesi amaçlanır. Dersin Öğrenme Çıktıları nüanslandırmayı tanımlar ve anlatır. Geleneksel Türk Müziğindeki yorum anlayışını kavrar. Bireysel yorumu kazanır.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönemde geçilen eserlerde ise, Klasik Türk Müziğindeki üslup ve tavır farkı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğrencinin tavır konusunda ilk oluşumları sağlanmıştır.” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 7. Ses Tekniği III Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Tekniği III	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Nüans nedir? Nüansı meydana getiren unsurlar nelerdir?	2
2	2	Tecrübe, istikamet, terakki, tefhim, seki ne demektir?	2
3	3	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin ekol icracılardan dinlenmesi	2
4	4	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin yorumlanması ve tartışılması	2
5	5	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
6	6	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
7	7	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
8	8	Güfte ile ilgili imale ve liyonların uygulanması örnek eser geçilmesi	2
9	9	Sesle ilgili imale ve nakillerin uygulanması örnek eser geçilmesi	2
10	10	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin ekol icracılardan dinlenmesi	2
11	11	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerini yorumlanması ve tartışılması	2
12	12	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
13	13	Bu okuyuşlara yönelik örnek eserlerin geçilmesi	2
14	14	Genel değerlendirme	2
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

2.2.8. Ses Tekniği IV Ders İçeriği

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi 4. sınıf bahar dönemi Ses Tekniği IV dersi dili Türkçe olup zorunlu derstir. 14 konu ve 2 hafta sınav olup 60 ders saati şeklinde ilerlemektedir. Dersin amacı bu zamana kadar görülen konu başlıklarıyla ses icrasına yönelik çalışmaları pekiştirmek ve ileri düzey bir icranın ortaya çıkarılması amaçlanır. Dersin Öğrenme Çıktıları öğrenci bilgi birikimi doğrultusunda performans sergiler. Bireysel yorum kavranır. İyi bir icra ortaya konur.

Dersin öğretim elemanı ile yapılan görüşmede, dersin öğretim elemanı;

“Bu dönemde geçilen eserlerde, bireysel yorumun ve tavrın ön plana çıkması önem kazanmış. Öğrencinin bu zamana kadar öğrendiklerini performansa dökmesi ve iyi bir icra ortaya çıkarması sağlanmıştır.” ifadesini kullanmıştır

Tablo 8. Ses Tekniği IV Dersinin Müfredat ve İçerikleri

Ses Tekniği IV	Hafta	Konu	Ders Saati
1	1	Aksanlı ve vurgulu okuyuşta yönelik çalışmalar	2
2	2	Süzme ve alt, üst çekmeli sesler kullanarak yapılan okuyuşta yönelik çalışmalar	2
3	3	Çarpma kullanımına yönelik çalışmalar	2
4	4	Bireysel yorumla pekiştirilmesi	2
5	5	Bireysel yorumla pekiştirilmesi	2
6	6	Bireysel yorumla pekiştirilmesi	2
7	7	Bireysel yorumla pekiştirilmesi	2
8	8	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
9	9	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
10	10	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
11	11	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
12	12	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
13	13	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
14	14	Örnek eserlerle bireysel performansın ortaya konması	2
15	15	Ara Sınav	0
16	16	Final Sınavı	0

Kaynak: <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx>

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. SONUÇ

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi Anasanat Dalı Bölümü'nde sunulan ses eğitimi ve ses tekniği derslerinin içerik ve yöntemlerini incelendiğinde araştırma bulguları, ses eğitimi ve ses tekniği derslerinin öğrencilerin müzikal yeteneklerini geliştirmede etkili olduğunu özellikle solistlik icraya pozitif katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ses eğitimi dersinde doğru solunum teknikleri, ses perdesi kontrolü, rezonans, nefes kontrolü, duruş, postür, ses fonasyonu dil ve dudak Egzersizleri "la-la-la" veya "mi-mi-mi" artikülasyon egzersizleri, maske rezonansı "mmm" sesiyle yapılan teknik, derin nefes alışverişi ve ses ısıtma egzersizleri gibi temel ses eğitiminin öğretilmesi, öğrencilerin vokal performanslarını arttırdığı, ses tekniği dersine yapılan uygulamalarında eserler üzerinde, ritmik, melodik ve duygusal ifade yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanıdığı aynı zamanda gelenekten gelen okuyuş üslubuna ve şahsi tavrın oluşmasına olanak sağlaması da sonuçlar arasındadır.

Ses eğitimi ve ses tekniği derslerinin iki farklı dönemde uygulanması (ilk iki yıl ses eğitimi, sonraki iki yıl ses tekniği) toplam 8 dönem şeklindeki yapısı, öğrencilerin ses becerilerini kademeli olarak geliştirmiş, bu yapı, öğrencilerin seslendirme ile ilgili teknik bilgileri öğrenip geliştirmeleri için yeterli süre ve imkânı tanımıştır. Ses eğitimi dersi, öğrencilerin ses kontrolü, nefes teknikleri, rezonans kullanımı ve vokal sağlığını geliştirmelerine olanak tanırken, ses tekniği dersleri sesin mekanik yapısını ve akustik prensiplerini üslup ve tavra yönelik anlamalarına yardımcı olmuştur. Bu derslerde seçilen farklı özelliklerdeki örnek eserler üzerinde yapılan mikro çalışmalar nüans, süslemelerle bağlı kalarak öğrencilerin ses tekniklerini ve müzikal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu tekniklerin doğru ve düzenli uygulanması, öğrencilerin seslerini daha etkili ve sağlıklı bir şekilde kullanmaları, eser üzerinde icradan önce projelendirme yeteneği kazandırması da önemli bir sonuçtur.

Ses Eğitimi I dersinde, 1. sınıf güz döneminde toplam 14 konu ve 2 sınav haftası olmak üzere 30 ders saati olarak işlenen zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste temel müzik bilgileriyle birlikte insan sesinin oluşumunu sağlayan sistemlerinin öğretildiği, bilinçli bir ses gelişimi ile doğru icra ve yorum yeteneğinin kazandırıldığı, ses ve ses organları, nefes ve nefes organlarının tanıtıldığı, bedensel rahatlama yöntemlerinin

örneklendiği, doğru ses çıkarma ve postür pozisyonlarının kavratıldığı, doğru nefes alma ve diyafram nefesi kullanım tekniklerinin öğretilmesi, Ses eğitimi I dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Eğitimi II dersi, 1. sınıf bahar döneminde 13 konu ve 3 sınav haftası ile toplam 64 ders saati olarak işlenen zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste öğrencilerin ses tellerini geliştirecek ses alıştırmalarının yapıldığı, diyafram organının özellikleri ve etkin kullanımının öğretildiği, ses egzersizlerini pesten tize, tizden pese, sesini kırmadan ve tek renkte yapabilir hale getirilmesi Ses eğitimi II dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Eğitimi III dersi, 2. sınıf güz döneminde 14 konu ve 2 hafta sınav dönemi ile toplam 28 ders saati olarak işlenen zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste profesyonel anlamda sesi tanımak ve sesin oluşumu hakkında temel bilgilerin verildiği, şarkı söyleme becerisini geliştirmesine ait egzersizlerin çalışıldığı, Türk Müziği Ses Eğitimi ve Şan Eğitimi farkını yorumlamasına yönelik teorik ve uygulamalı farklı türde ses eğitimi uygulamalarının yapıldığı ve genel ses eğitimi hakkında kapsamlı bilgilerin verilmesi Ses eğitimi III dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Eğitimi IV dersi, 2. sınıf bahar döneminde 14 konu ve 2 hafta sınav dönemi ile toplam 14 ders saati olarak işlenen zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste profesyonel anlamda sesin tanıtıldığı, sesin oluşumu hakkında temel bilgilerin verildiği, sesi koruma yollarını öğretildiği, kulak çalışmaları ve egzersizlerle ses kullanım becerisinin artırılması ve şarkı söyleme becerisinin geliştirilmesine yönelik çalışıldığı, farklı türde ses eğitimi uygulamalarının yapıldığı, sesi tanıma becerisi ve Türk Müziği Ses Eğitimi ve Şan'a dayalı ses eğitimi hakkında etüt yazabilme ve seslendirmeye yönelik çalışmaların yapılması Ses eğitimi IV dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Tekniği I dersi, 3. sınıf güz döneminde 14 konu ve 2 hafta sınav ile toplam 28 ders saati süren zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste, ses tekniği gamlarının öğretildiği, teknik egzersizlerle eser icra etme uygulamasının yapıldığı, küçük etütler ve küçük parçalar çalmasını sağlamaktır. Dersin öğrenme çıktıları arasında icraya daha iyi hâkim olma yetisinin kazanılması ve nota üzerinde deşifrenin gelişmesi Ses tekniği I dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Tekniği II dersi, 3. Sınıf bahar dönemi 14 konu ve 2 hafta sınav olmak üzere toplam 28 ders saati süren zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste, Türk müziğindeki ses icrasına uygun üslubun oluşturulmasına yönelik teknik çalışmaların yapılmaktadır. Türk

müziğindeki üslubun tanınması ve bu yöndeki çalışmaların pekiştirilmesi Ses tekniği II dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Tekniği III dersi, 4. Sınıf güz dönemi 14 konu ve 2 hafta sınav olmak üzere toplam 60 ders saati süren zorunlu mesleki bir derstir. Bu derste, Türk müziğindeki ses icrasına uygun üslubun oluşturulmasına yönelik teknik çalışmaların yapıldığı ve geleneksel Türk müziğindeki yorum anlayışının kavranması ve bireysel yorum yeteneği kazanılması Ses tekniği III dersine ait sonuçlar arasındadır.

Ses Tekniği IV dersi, 4. Sınıf bahar dönemi 14 konu ve 2 hafta sınav olmak üzere toplam 60 ders saati süren zorunlu bir derstir. Bu derste, önceki derslerde görülen konu başlıklarıyla ses icrasına yönelik çalışmaların pekiştirilmesi ve ileri düzey bir icranın ortaya çıkarılması için çalışmalar yapıldığı ve öğrencinin bilgi birikimi doğrultusunda performans sergilemesi, bireysel yorumun kavranması ve iyi bir icranın ortaya konulması Ses tekniği IV dersine ait sonuçlar arasındadır.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Ses Eğitimi Anasanat Dalı'nda verilen ses tekniği dersleri, öğrencilerin ritmik, melodik ve duygusal ifade yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu derslerde kullanılan çeşitli teknikler ve eserler, ses genişliği, nefes kontrolü, teknik hız ve ritmik adaptasyon gibi temel ses becerilerini güçlendirmede önemli rol oynamaktadır. Bu dersin öğretmeninin belirlediği eserler ile ses tekniği dersi işlenmektedir.

Glissandolu eserler nota aralıkları arasında yumuşak geçişleri sağlamakta ve makam geçişlerini vurgulamakta kullanılır, ses aralığını ve kaydırmayı geliştirmeye yardımcı olmaktadır.

Dini eserler ilahiler, kasideler ve mevlitler gibi dini eserler, öğrencilerin nefes kontrolü ve melodik sürekliliğini artırırken, manevi bağ kurmalarını ve ruhsal derinlik kazanmalarını sağlamaktadır.

Ladini eserler ile günlük yaşam, aşk ve doğa gibi temaları içeren eserler, geniş bir duygusal ifade yelpazesi ve dramatik yorumlama yeteneği kazandırmaktadır.

Triyoleli eserler ile üç eşit nota değeriyle çalınan bu ritmik figür, ritim ve koordinasyonun gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Serbest eserler ile belirli bir usul olmadan icra edilen eserler, esnek düşünme ve yaratıcılığı teşvik ederek öğrencilerin yorum gücünü geliştirmektedir.

"Ah" ve "of" ile başlayan eserler ile duygusal ifade yeteneğini geliştiren bu eserler, öğrencilerin teknik becerilerini sergilemelerini sağlamaktadır.

9/8 usulü ve değişken usullü eserler ritmik duyarlılığı ve adaptasyon yeteneğini artıran bu eserler, ritmik zorluklarla başa çıkma becerilerini geliştirmektedir.

Terennümlü ve çarpmalı eserler nefes kontrolü ve melodik devamlılığı sağlayan terennümler ile melodik iadeyi zenginleştiren çarpmalar, öğrencilerin teknik hakimiyetini arttırmaktadır.

Hızlı tempolu teknik hız ve ritmik doğruluğu geliştiren bu eserler, özellikle genç icracıların hız, doğruluk ve dayanıklılık becerilerini pekiştirmektedir.

Bu teknikler ve eserler, ses tekniği derslerinde öğrencilerin icra ve yorumculuk becerilerini kademeli olarak geliştirmelerini sağlamakta, profesyonel performans düzeylerine ulaşmalarına katkıda bulunmaktadır. Bu derslerde elde edilen bilgi ve beceriler, öğrencilerin Türk sanat müziğinde mesleki gelişimlerine önemli ölçüde katkı sağlamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ses eğitimi dersleri, öğrencilere insan sesinin oluşumunu anlatarak ve doğru ses çıkarma tekniklerini öğreterek başlar. Bu dersler ses organlarını, doğru nefes alma tekniklerini ve vücut postürü duruşu gibi temel konuları içerir. Amacı, öğrencilere temel müzik bilgileriyle birlikte bilinçli bir ses gelişimi sağlamak, etkili ve sağlıklı bir şekilde ses kullanma yeteneğini kazandırmaktır. Ses eğitimi dersleri genellikle kademeli olarak ilerler ve öğrencilerin ses becerilerini geliştirmelerine olanak tanır.

Ses tekniği dersleri ise öğrencilerin ritmik, melodik ve duygusal ifade yeteneklerini güçlendirmeyi amaçlar. Geleneğe bağlı kalınarak Üslup ve Tavrı özellikleri dikkate alınarak, bu derslerde kullanılan teknikler, öğrencilerin ses genişliği, nefes kontrolü, teknik hız ve ritmik adaptasyon gibi temel ses becerilerini ileri düzeye taşır. Farklı form özellikleri olan eserler ve teknik egzersizlerle öğrencilerin icra ve yorumculuk yeteneklerine erişmelerine sağlamak için, doğru şarkı söyleme ve icra etme yeteneğine kullanmalarına yardımcı olur. Ses tekniği dersleri mesleki gelişim düzeylerini artırmak, profesyonel icra ve yorum yeteneklerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ak, A. (2002). *Türk Mûsikîsi Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akdoğu, E. (2003). *Türk Müziğinde Türler ve Özellikleri*. İstanbul: Nota Yayınları.
- Aksoy, B. (1998). *Türk Müziği Tarihi ve Teorisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- And, M. (2009). *Türk Müziği Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arel, H. S. (1968). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Behar, C. (1998, 2003). *Aşk Olmayınca Meşk Olmaz*. İstanbul: Y. K. Y.
- Çevik, S. (1997). *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Demir sipahi, H. (1999). *Türk Müziğinde Usuller ve Ritmik Yapılar*. Ankara: Müzik Akademisi Yayınları.
- Erguner, K. (1995). *Türk Müziği ve Çalgıları*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1014.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1369.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1374.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/15653.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/1609.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/2241.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/2918.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3391.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3422.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/3705.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/4128.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/4580.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/472.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5221.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5476.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/5901.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/6248.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/6786.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/7368.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/772.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/8867.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://nota-arsivi.github.io/notalar/8971.pdf>.(Erişim Tarihi: 03.07.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).
- <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/index.aspx?lang=tr&curOp=showPac&curUnit=32&curSunit=3202#>.(Erişim Tarihi: 07.04.2024).

[&curSunit=3202#](#).(Erişim Tarihi: 07.04.2024).

Karadeniz, M. (2002). *Türk Sanat Müziği Usulleri*. İstanbul: Nota Yayınları.

Kutbay, N. S. (2003). *Türk Müziği Üzerine Denemeler*. İstanbul: Müzik Yayınları.

Şenyayla, R. S. (2006). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı Klasik Türk Müziği Bölümü Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Ses Araştırmalarının İncelenmesi*.

Tanrıkorur, C. (2003). *Müzik, Kültür, Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Tanrıkorur, S. (2004). *Türk Müziği Usulleri ve Makamları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Töreyin, A. M. (2008). *Ses Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler*.

Töreyin, A. M. (2021). *Ses Eğitiminde Metod ve Uygulama*.

